

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 10/345 | GODINA XXXIII | CIJENA 10 KN

LISTOPAD 2014.

FAŽANA

župa sv. Kuzme i Damjana

Poštovani čitatelji,

zakoračili smo u jesensko vrijeme. U našim su školama i župama započele redovne katehetske i pastoralne aktivnosti. Jedan od ljepih događaja u našim školama, barem u nekim, jest Dan kruha i Dan zahvalnosti za plodove zemlje. Te aktivnosti treba svakako pohvaliti jer se kod djece i mlađih pobuđuje i razvija osjećaj zahvalnosti za sve što imamo i što svaki dan primamo. Kod djece i mlađih na taj se način razvija svijest da sve ono što imamo ne pada s neba. Razvija se osjećaj zahvalnosti i prema roditeljima i svima koji svojim trudom i radom doprinose njihovu dostoјnu, pa i lagodnu životu. Isto se tako u tim trenutcima nastoji misliti i na one koji u našem vremenu nemaju dostačno kruha da bi mogli normalno živjeti. Uz sve to, kao kršćani zahvaljujemo Bogu, u koga vjerujemo, za sva primljena dobročinstva. Na taj se način kod djece i mlađih izgrađuje ispravan stav i prema Bogu i prema bližnjima. Radi toga je dobro da se na neki način i naše župne zajednice, barem kojom nedjeljom u listopadu, uključe u te aktivnosti, da

VILIM GRBAC

ka na Dušni dan, činimo to u duhu nade i vjere. Nastojimo svoj život oplemeniti sjecajući se svega dobrog čemu su nas učili i vjerujući u vječni život naših pokojnika. Onda nam neće ovi dani biti „mrtvi dani“, već blagdani koji nas potiču na dobra djela, požrtvovnost i dobrotu jer je to zalog za vječni život. Time ćemo svoju ljubav, pažnju i strpljenje podijeliti sa svojim bližnjima danas, dok zajedno s njima putujemo ovim svijetom da ne bismo jednom, kada budu otisli od nas, to morali nadoknaditi silnim cvijećem i svijećama, ukrašavajući njihove grobove. Kršćani su od davnina na dostojanstven način uređivali i ukrašavali grobove svojih pokojnika jer su cvijeće i plamen svijeća znak života vječnoga. Pitanje je samo činimo li to iz vjere ili iz obzira prema drugima, odnosno da bismo umirili svoju savjest, jer smo svjesni da smo za njih više trebali učiniti dok smo s njima živjeli. Poštovani čitatelji, kada smo se nedavno spomenuli prve obljetnice beatifikacije bl. Miroslava Bulešića, imali smo osjećaj da nam je, zahvaljujući i njegovu primjeru svetosti, vječnost postala bliža. Neka nam stoga i čitanje našeg lista Ladonje pomogne u hodu prema vječnosti ususret Bogu kojemu vjerujemo i čijem se milosrđu nadamo.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulske biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863,
ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Foto David Ivić

i šira zajednica podrži ovu lijepu inicijativu. Važno je i da se mi svećenici s radošću uključuju u takve aktivnosti u našim školama. Inače se i s tom lijepom manifestacijom može dogoditi, kao i s nekim drugim slavljima, da se sve pomalo događa i može događati bez Crkve, i bez svećenika, i bez vjernika. Time se stvaraju neki novi običaji gdje se pomalo zaboravlja pravi smisao, pa se sve to slavi radi slavlja, samo da se lijepo zabavimo i da nas ni u čemu ta slavlja ne obvezuju. Mi kršćani jako dobro znamo da svaka zahvalnost prema Bogu mora urođiti i većom ljubavlju i dobrotom prema drugima. Svako slavljenje svetih i važnih ljudi mora utjecati i na naš život, da mi budemo bolji sada i ovdje. Onda i sve naše aktivnosti imaju pravi smisao. Sukladno tome, ovih dana slavimo blagdan Svih svetih i Dušni dan kada se spominjemo svih naših pokojnih. I tim ćemo se povodom vjerojatno i ove godine susresti s raznim običajima koje smo zadnjih godina uvezli, posebno iz Amerike, pa su nam odjednom postale važne i zanimljive vještice i probušene i osvijetljene bundeve koje baš i nemaju neke veze s našom baštinom niti nam daju neku važnu i korisnu poruku za danas. Naš je odgovor blagdan Svih svetih, naš je odgovor vjera u život vječni i uskrsnuće po primjeru Isusa Krista. Svetost nije privilegija samo za neke, mi se nadamo da smo već sada na putu svetosti. Svi sveti žele nam donijeti radost i nadu u ovaj sadašnji život. Pa i onda kada se sa zahvalnošću spominjemo svojih pokojnih-

“Raste jaz između političara i građana”

ZAGREB “Raste jaz između političara i građana” – naslov je komentara glavnoga urednika Ivana Miklenića u kojem se osvrnuo na referendumskе inicijative za promjenu izbornoga sustava i protiv monetizacije hrvatskih autocesta. Po njemu su “oba pitanja o kojima građani žele odlučivati na referendumu iznimno važna” jer pokazuju da oni bitno žele utjecati na političku vlast, “odnosno političkoj vlasti nametnuti rješenja koja podržava većina”. Jednako tako referendumskе inicijative otkrivaju “da je sve dublji jaz između politike koju provode političari i politike koju većinski žele građani, odnosno da se političari sve više otuđuju od onoga što većinski žele hrvatski građani, među kojima su i oni koji su dali glas sadašnjoj vladajućoj garnituri koja ih je, očito, duboko razočarala”. Urednik Miklenić u nastavku upozorava da su vladajući referendum protiv monetizacije autocesta ocijenili kao “oblik opstrukcije” Vlade da vodi ekonomsku politiku i da “predlaže i donosi mjere koje jačaju gospodarstvo”, što je neprihvatljivo jer “demokratska vlada nužno mora disati sa svojom nacijom” i jer je referendumsko “miješanje” građana u vladinu ekonomsku politiku potpuno legalno i legitimno. Osim toga, komentator također upozorava kako je “krajnje restriktivan i neprihvatljiv prijedlog novog zakona o referendumu”, što je pokazatelj da se “u Hrvatskoj sve više produbljuje jaz između neučinkovitih, nesposobnih i neodgovornih političara i građana”. (IKA/GK/L)

ŽENA, ANĐEO I DIJETE

✉ NIKOLA MLADINEO

Nakon izvještaja o stvaranju, pozornost se Knjige Postanka usmjerava na pojavu zla u svijetu. Njegovo je podrijetlo opisano u dvjema pripovijestima. Prva je o grijehu Adama i Eve izazvanom lukavošću zmije. Druga je o grijehu palih anđela koji su, pobunivši se protiv Boga, općili sa ženama te izrodili divove koji su zemlju ispunili nasiljem. Drevna tumačenja sačuvana u život Predaji židovskog naroda i Crkve pozornom egzegezom svetog teksta spojili su ova dva izvještaja o nastanku zla. Time su dali začetak dubokoj teologiji o otajstvu zla i kršćanskoj antropologiji uopće.

U jeruzalemskom Targumu – a radi se o aramejskom prijevodu Starog zavjeta korištenom u sinagogama već od povratka iz babilonskog izgnanstva – nalazimo zanimljiv dodatak o rođenju Kajina i Abela u Post 4,1. Tekst kaže: "I Adam spozna da je njegova žena Eva začela s anđelom Samaelom, zatrudnjela i rodila Kajina. I on bijaše kao oni na visinama, a ne kao oni dolje na zemlji; te ona reče: 'Muško sam čedo stekla po anđelu Jahvinom.' I onaj tko nije upoznat s targumskim tehnikama, ovdje može primjetiti niz zanimljivih proširenja koja se temelje na spretnoj igri riječi iz prvotnog biblijskog teksta ("Adam pozna svoju ženu Evu, a ona zače i rodi Kajina, pa reče: 'Muško sam čedo stekla pomoću Jahve!')."

Ovaj targumski biblijski tekst promatra dramatične početke ljudske povijesti kao savršenu cjelinu. Tako, zmija s početka nije tek jedna od životinjskih stvorenja u Edenskom vrtu, već se u nju prerušio vođa palih anđela po imenu Samael – što na hebrejskom znači "onaj koji se postav-

lja kao Bog". Potom je iz istog teksta jasno da Eva i anđeo nisu samo razgovarali, već su zajedno i općili. Iz tog odnosa rađa se Kajin, koji nije bio na sliku Adamovu kao Šet (Post 5,3: "Kad je Adamu bilo sto i trideset godina, rodi mu se sin njemu sličan, na njegovu sliku; nadjenu mu ime Šet."), već na sliku anđela Božjeg, palog anđela, s nasilnom naravi u sebi. Targum to donosi prema riječima Eve: "Muško sam čedo stekla pomoću nekog od strane Boga." Time se objašnjava odakle Kajinova pogubna ljubomora prema Abelu, ona ista ljubomora prema čovjeku zbog koje je đavao, njegov otac, zaveo Eva. Kajin stoga ubija svog brata Abela i osuđen je na život latalice, a od njega će poteći nasilan rod s načelom sedamdesetsedmerostrukre osvete, kako nalazimo u Post 4,24. Dakle, ova tri lika, žena, anđeo i dijete, predstavljaju ključ propasti ljudskog roda. Najmlađi Adamov sin Šet tako mora živjeti između uspomene na ubojstvo svoga brata Abela i Kajinova sve nasilnijeg potomstva.

U Ivanovu se evanđelju može jasno vidjeti da je Isus ne samo poznavao ovu predaju već joj je dao i konačno značenje. U osmom poglavljtu nalazimo kako Židovi protiveći se kažu Isusu: "Mi se nismo rodili iz preljuba, jedan nam je Otac – Bog", a on im odgovara: "Vama je otac đavao i hoće vam se vršiti prohtjeve oca svoga. On bijaše čovjekoubojica od početka i ne stajaše u istini jer nema istine u njemu: kad govori laž, od svojega govori jer je lažac i otac laži." Rasprava je završila kada su Židovi pograbili kamenje da ubiju Isusa, a on im se sakri. Ovim elementima Ivan predstavlja Isusa kao novog Abela kojeg njegova lažna braća iz zavisti žele ubiti. On je rođen od nove

Eve – Marije – koja je začela po anđelovu navještenju. U punini vremena, dakle, nalazimo obrat situacije s početka: isti likovi – Žena, Anđeo i Dijete – a potpuno drukčiji ishod: pojavio se Sin Božji da uništi djela đavla.

Na isti način funkcionira život svakog čovjeka: zlo se đavlovim djelovanjem začinje u čovjekovu srcu i rađa grijehom, kao što nalazimo u Ps 7,15: „Eto, zlotvor zače nepravdu, otrudnje pakosću i podlost rodi”; i u Jak 1,14-15: „Svakoga napastuje njegova požuda koja ga privlači i mami. Požuda zatim, zatrudnjevši, rađa grijehom, a grijeh izvršen rađa smrću.” Đavao produži svoju sliku u onima koji ga slušaju: sliku oholosti, zavisti, pohlepe, razvratnosti, svake vrste neposlušnosti, itd. Vrhunac je takvog rađanja Antikrist – čovjek gotovo pa identičan đavlu.

S druge strane, po navještaju Radosne vijesti mi smo nanovo stvoreni na sliku Božju, kako kaže isto poglavje Jakovljeve poslanice 1,18: „Po svom naumu on nas porodi riječju Istine da budemo prvina neka njegovih stvorova”; ili, još jasnije, Ivanova poslanica: „Tko čini grijeh, od đavla je, jer đavao grijesi od početka. Zato se pojavi Sin Božji: da razori djela đavolska. Tko god je rođen od Boga, ne čini grijeha jer njegovo sjeme ostaje u njemu; ne može grijesiti jer je rođen od Boga.” Anđeo, navjestitelj Radosne vijesti, nije samo nebesko biće, već svaki čovjek koji je poslan donijeti Radosnu vijest – apostol – poput sv. Pavla koji u Gal 4,19 kaže: „Dječice moja, koju ponovno u trudovima rađam dok se Krist ne oblikuje u vama.” Anđeo je, dakle, apostol, a Žena-Majka je Crkva, dok je Dijete novo stvorenje preporođeno vodom Krštenja kao nebeski čovjek na slicu Isusa Krista.

TKO SI TI DA SEBE OSUDUJEŠ I PREZIREŠ AKO TI BOG OPRAŠTA?

✉ DON LUKA PRANJIĆ

Ima jedan vic koji govori o baki koja se svakoga tjedna isповijedala kod svog starog župnika. Poznavali su se dugo godina. Ispovijed je kratko trajala. Kleknuća bi, prekrižila se i rekla: "Uvijek isti!" Župnik je redovito za pokoru uzvraćao ovim riječima: "Isto ista!"

Mnoge naše iskrene vjernike ozbiljno muči ponavljanje grijeha. Neki počnu očajavati i dvojiti o Božjem milosrđu, a drugi, već umorni, puštaju da ih "voda nosi"; zašto bi se uopće isповijedali kad će opet pasti. Evo jedne priče iz kršćanske starine koja na pomalo "romantičarski", ali dubok način progovara o pokajniku i Božjem milosrđu.

Sveti Amfilohije, biskup ikonijski, zemljak i drug svetog Bazilija Velikog opisuje sljedeći potresan događaj: bijaše jedan čovjek kojim ovlada strast bluda; on je vrlo često pada u taj grijeh, ali je isto tako vrlo često pribjegavao k Bogu s pokajničkim suzama i molitvama. Poslije pokajanja, pobjeđivan navikom, on bi iznova grijeo. Ali je opet, poslije pada, odlazio u crkvu, padao ničice pred ikonom Gospoda Isusa Krista, plakao i govorio: «Gospode, smiluj mi se; ukloni od mene strašno iskušenje!

Zarobljen čemernim uživanjem, ja sam sav u užasnim ranama.»

Dugo vremena on je tako radio: nije prestajao griješiti, nije prestajao ni kajati se. Jednom on dade zavjet pred ikonom Spasitelja: «Gospode, evo od ovoga časa Tebe prizivam za svjedoka da nikada više neću učiniti grijeh. Samo Te molim, Blagi, oprosti mi one grijehe koje učinih od početka pa sve dosada.» No, iako dade takav zavjet, on ponovno pade u grijeh. I tada, po već ukorijenjenoj navici, on ode u crkvu, baci se licem na zemlju i stade plakati, ridati, preklinjati milostiva Gospoda da se sažali nad njim i pruži mu ruku pomoćnicu jer nema snage istrgnuti se iz gadnih strasti.

Dok on tako moljaše i plakaše, đavao, vidjevši da nikako ne uspijeva, budući da ovaj pokajnik kida i uništava sve njegove zamke svojom čvrstom nadom u milost Gospodnju, javi se ovom pokajniku u vidljivom obliku. Ušavši u crkvu u obliku čovjeka i stavši kraj vrata, Sotona se obrati ikoni Gospoda, Spasitelja našeg, i gromko povika: «Što je to između mene i tebe, Isuse Nazarećanine? Tvoje je sažaljenje nepojmljivo i neumjesno! Zašto Ti primaš tog bludnika, prljavka koji je sav od nogu do glave okaljan? Ta on Te svaki dan obmanjuje, ismijava Te, prezire Tvoju vlast,

bezbočno narušava prisegu kojom Ti je prisegnuo... Zašto ga u pepeo ne pretvorиш? Što još čekaš i popuštaš mu?... Zbog čega Te onda nazivaju pravednim sudcem? No! Ti pristrano gledaš na osobe! Nema pravde na sudu Tvome!...Tako govoraše đavao, i iz usta mu od gnjeva suklaše oganj. A kada on utihnu, od žrtvenika dode glas, sličan udaljenoj grmljavini. Taj glas zbroraše ovako: «Zmijo lukava i pogubna! Ti nisi zasitila svoju zlocu ni time što si svijet progutala pa hoćeš i onog koji se privio uz milost moju ugrabiti i proždrijeti. Ili je u njega toliko grijeha da si ih ti uravnotežio krvlju mojom prolivenom za njega na križu? Za bludnike, za bezakonike, za grešnike ja sam se dao raspeti i raširio za njih svoje prečiste ruke da bi svatko tko se hoće spasiti, došao k meni i spasio se. Ni od koga se ja ne odvraćam i nikome ne uskraćujem svoje dobrote, pa makar netko tisuću puta na dan dolazio k meni i odlazio, i opet se približavao...» Dok je ovaj glas grmio, đavao stajaše kao ukopan jer nije bio u stanju ni bježati ni sakriti se. A pokajnik, kako je prostret ležao pred ikonom u suzama, tako je i nađen kako se upokojio.

GDJE JE NESTAO ČOVJEK

JOSIP GRBAC

U bespoštednoj borbi za bolji život može nam se dogoditi da zaboravimo čovjeka, da ga svedemo samo na sredstvo postizanja osobnih ili društvenih ciljeva. Moguće je da nam naporci oko izlaska iz krize zamagle pogled pa ne vidimo zbog koga mi sve to činimo. Isto je tako moguće da čovjeka uvažavamo samo ako je mlad, profitabilan i lijep. I tu nestaje čovjek. A što je možda najgore, moguće je da ne vidimo čovjeka jer smo ga podredili nekim pogrešnim poimanjima Boga, religije i vjere. Sve su to fenomeni naših dana, događaju nam se pred očima, kako u Hrvatskoj, tako i u svijetu.

„Prikrivena eutanazija“ starih i nemoćnih

I opet nam je iznenađenje priedio papa Franjo tako što je upriličio masovni susret sa starijim osobama, djedovima i bakama, ljudima koji su obilježili prošlost, a sada su nerijetko prepušteni na milost i nemilost sadašnje generacije koja uživa plodove njihova rada i života. Tako je Papa na vidjelo iznio problem kojega smo svi svjesni, ali se o njemu premalo govori, a pogotovo se premalo čini da se problem ublaži. I, kao obično, Papa ne bira riječi kako bi ukazao na problem: za njega je nedovoljna briga o starijim osobama zapravo „prikrivena eutanazija“ tih ljudi. A znamo što je eutanazija: smrt na zahtjev pacijenta ili njegove rodbine, kada sam pacijent ili njegova rodbina zaključe da takav život više nema smisla. Kod starijih osoba ne mora se raditi o fizičkoj smrti, ali se prečesto radi o psihičkoj ili moralnoj smrti na koju su osuđeni stariji ljudi koje je njihova rodbina osjetila kao teret te ih prepusta raznim socijalnim službama ili staračkim domovima. Motivi su takvih postupaka suviše prozirni: zaposlenost, nedostatak vremena pod geslom „vrijeme je novac“, karijerizam. Je li tu ljudsko dostojanstvo ustuknuto pred težnjom za lagodnim i profitabilnim životom, kao što se to dogodilo kada smo

ljude prisilili da rade nedjeljom i uskratili im pravo na odmor?

Turizam i nestajanje čovjeka

M ovdje u Istri svjedočimo o svojevrsnom nestajanju čovjeka i na fenomenu turizma. Kada nastupi sezona, cijelokupan se život u potpunosti mijenja. Gubi se dobar dio privatnosti i intime obiteljskog života, obiteljska kuća postaje poput kolodvora gdje stranci dolaze i odlaze, djeca i starci često su kod kuće sami. Nestaje u potpunosti nedjelja kao dan odmora, događa se višemjesečna stanka vjerskog života. Sve je to donekle razumljivo jer je za mnoge ljude, u ovo vrijeme krize, turizam jedini izvor prihoda. No, nameće se dojam da je sve to postalo nekakav stil života ljudi i da će taj stil ostati živjeti i kada jednom ne budemo u takvoj krizi. Ljudi se lako priviknu na stil života u kojem čovjek, pogotovo starac ili dijete, nisu više apsolutni i zahtjevni prioritet, nego ih se može katkada pomalo „ostaviti po strani“. Opasna je to navika koja može stvoriti mnoge negativne i dugoročne posljedice. Zadivio me jedan od najvećih i najpoznatijih talijanskih novinara koji svakodnevno vodi jednu od najgledanijih televizijskih emisija kada je izjavio da, bez obzira na sve okolnosti ili poteškoće, nikada ne preskoči zajednički nedjeljni ručak sa svojom obitelji. Je li nam to turizam donosi dobit, ali uzrokuje nestajanje čovjeka u ljudskosti? Pitanje se postavlja pogotovo ako imamo na umu da nam jedna kišna sezona poremeti sve planove. Dobitka od turizma nema, a izgubili smo čovjeka i dobar dio obiteljskog zajedništva. Previsoka je to cijena.

Nestajanje čovjeka u „novoj religiji“

Čovjek može nestati i pozivajući se na Boga, bolje rečeno, na potpuno iskrivljenu sliku o Bogu. Dokaz tomu je terorizam i njegove strahote koje se događaju u Iraku, Siriji i nekim drugim arapskim zemljama. Kakva je to religija koja, uime Boga, nevinim ljudima odrubljuje glave? Čovjek i njegovo dostojanstvo uvijek nestaju kada

se nastoji obezvrijediti Boga ili kada se bogom manipulira. Namjerno pišem Božje ime ovdje malim slovom jer Bog koji ljudima skida glave ne postoji. Kada se čovjeka i njegovo dostojanstvo podredi bilo kakvim drugim ovozemnim ciljevima, tada uvejk čovjek strada. Takav je terorizam samo vrhunac tzv. „moderne religije“ kojoj je cilj novac, moć i vlast. Takva vrsta nove sekularizirane „religije“ već desetljećima ovlađava i ovim našim europskim prostorima. Ona, doduše, ne reže ljudima glave, ali ih zakida za dobar dio njihova dostojanstva. Ako se sasvim opravdano borimo protiv terorizma koji reže ljudima glave zato što čovjeka svodi na sredstvo manipulacije, moramo se preispitati i koliko mi u Europi držimo do čovjeka, svakoga čovjeka. Gdje se to čovjek izgubio u našim ekonomskim i financijskim računicama?

Demografski kolaps

Na nacionalnoj razini nestaje čovjek i u demografskom smislu. Svake godine gubimo jedan mali grad u Hrvatskoj. Znači da pomalo nestajemo kao narod. Matematika nikada ne varu, a ozbiljnoj demografskoj politici ni traga. Čak ni na razini Europske unije ovaj problem kao da nikoga ne zabrinjava. U Hrvatskom je saboru jedan zastupnik nedavno predložio da se dio sredstava koja se iz proračuna izdvajaju za razne udruge usmjere u tom pravcu. Nije naišao ni na kakav odgovor. Ozbiljna demografska politika, međutim, nije samo pitanje novca, iako je on jako važan. To je pitanje uvažavanja života, svakoga života. U Hrvatskoj obitelj s više djece mora osjetiti da je društveno korisna, potrebna i uvažavana. Inače će nam nestati čovjek pa će sve ostalo biti ionako manje važno.

FAŽANA ŽUPA SV. KUZME I DAMJANA

PRIPREMILI: ŽELJKO MRAK I VLČ. ILIJA

JAKOVLJEVIĆ

Kao simbol slobode i stvaranja Hrvatske marljivi su župljeni, zajedno s vlč. Željkom Zecom, tadašnjim župnikom u Fažani, podigli velik Zavjetni križ s pogledom na Brijune. Ovaj je križ u vrijeme Domovinskog rata bio mjesto gdje su mnogi Vukovarci, kao i drugi prognanici, molili za svoje, oplakivali svoje pokojne i za njih palili svijeće. Ovaj je križ postao simbol svih stradanja u Domovinskom ratu, riječi su župnika vlč. Ilije Jakovljevića

Povijest Fažane

Fažana je vrlo staro naselje nastalo na plitkoj zapadnoistarskoj obali nasuprot otočja Brijuni, oko 5 milja od Pule i isto toliko od Vodnjan. Od prvog spomena njena rimskog imena Phasiana 64. godine poslije

Kristova rođenja, prošlo je nešto manje od dvije tisuće godina, točnije 2003. godine napunilo se punih 1939 godina neprekinuta života. Početci su zasigurno usko povezani s razvitkom susjednog grada Pule, posebno u vrijeme cara Oktavijana Augusta. U prvoj polovici stoljeća, a potom i za ostalih vladara u drugoj polovici I. stoljeća, taj grad izrasta u pravi carski grad. Mnogobrojni komunalni radovi i zadihvajući dosezi graditeljske aktivnosti (amfiteatar, carske palače, hramovi, kazališta, gradski bedemi i sigurnosne utvrde) zahtjevali su izvrsnu organiziranost posla i opskrbu graditelja, ali i cjelokupnog stanovništva koje je tu živjelo osnovnim potrepština-ma, prvenstveno hranom. Po svoj prilici, neko je vrijeme u ovaj zahtjevan zadatak bio uključen i rimski konzul za 64. godinu, Gaj Lekanije Bassus (Caius Lecanius Bassus), koji je jedan pogon svoje rimske tvornice "Phasiana", gdje su se izradivale amfore i drugo kućansko posuđe otvorio u neposrednoj blizini Pule, na mjestu današnje Fažane. Zahvaljujući upravo toj činjenici, Fažana izrasta u značajno opskrbivo središte ovim proizvodom u kojem se ne samo kvalitetno čuvaju živežne namirnice, već i sigurno prevoze u udaljene provincije. Maslinovo ulje koje se proizvodi na ovom području ističe se vrhunskom kvalitetom, po mišljenju rimskih pisaca usporedivo jedino s onim hispanskim. Odmah do njega je vino ne manje kakvoće. Trgovina se vrlo intenzivno odvijala morskim i kopnenim

putovima, a bila je toliko razgranata da se posuđe fažanske tvornice koristilo u rimskim provincijama Venetu, Lombardiji, Noriku, Panoniji (tvornički žig sastoji se od amfore ciglaste boje na plavom polju). Od VI. stoljeća pa do XII. Fažana se najvećim dijelom nalazi u sastavu ravenskog feuda sv. Apolinara, a povremeno i u vlasništvu nekih plemenitaških obitelji. Kad je početkom XIV. stoljeća akvilejski patrijarh administrativno sređivao stanje svojih ranije stečenih kraljevskih prava, priključio je Fažanu vodnjanskom posjedu te takvo stanje ostaje do 1420./21. kada ovaj crkveni velikodostojnik formalno prestaje biti svjetovnim gospodarom na Poluotoku. Od tada pa do 1797. sva se zbivanja, povjesni usponi i padovi događaju unutar Države Sv. Marka. Nakon kratkotrajne vladavine Francuza početkom XIX. st. ustrojena je na Puljštini austrijska uprava koja traje do kraja Prvog svjetskog rata. Vrijeme od kraja I. svjetskog rata do 1943. pripada razdoblju talijanske uprave pa su i opće prilike obilježene crnim totalitarizmom. Od rujna 1943., "Pazinskim odlukama", Fažana je zajedno s najvećim dijelom Istre priključena prirodnoj matici Republici Hrvatskoj. Odlukom Hrvatskog državnog sabora 1999. ustrojena je kao općina s pripadajućim naseljima.

Kratka povijest župe

Vrijeme formalnog početka župe, njen teritorijalni opseg i njen ustrojeni status, teš-

ko je odrediti, posebice u ono doba kada je ušla u sklop ravenskog feuda sv. Apolinara u VI. stoljeću. Ali, da je fažanska zajednica bila dobro ustrojena, svjedoči i isprava cara Konrada II. iz 1028. kojom se zajedno s drugim susjednim naseljima najveći dio Fažane kao posjed dodjeljuje puljskim biskupima dok je tek manji dio formalno do 1185. ostao posjedom ravenskog sv. Apolinara. Međutim, s obzirom na intenzivnu dogradnju i proširivanje sakralnih objekata, posebice kompleksa crkve sv. Kuzme i Damjana, moguće je pretpostaviti da je župa utemeljena u X. ili XI. stoljeću, možda upravo te 1028. kada je preuzimaju puljski biskupi.

Rušenje romaničke crkve sv. Kuzme i Damjana i izgradnje gotičke

U povijesnim se izvorima kao župa prvi put spominje 1150. godine, u vrijeme sukoba Venecije i istarskih gradova, odnosno, navodi se prilikom sklapanja mirovnih uvjeta kao jedna od župa na području Puljštine. Treba također reći da su i mnogi drugi važni dogodaji prekriveni povijesnim zaboravom. Tako se, naprimjer, ne zna točno kada i kako je došlo do rušenja romaničke crkve sv. Kuzme i Damjana i izgradnje gotičke. Pretpostavlja se da je uz demografski rast naselja, najvažniji čimbenik ipak blizina morske vode koja je potkopala temelje. Za ovaj se današnji sakralni prostor velikom vjerojatnošću mogu utvrditi neke faze izgradnje. One su u uskoj svezi s rušenjem puljskih gradskih bedema. Naime, nakon katastrofalne kužne epidemije 1632./33. koja je osim Istre zahvatila i velik dio Europe, puljski je načelnik Vincenzo Bragadin po naputku mletačkog senata dao porušiti velik dio bedema kojim je bio opasan grad. Htjelo se na taj način u zatvoreno naselje dovesti više svježeg zraka te tako za ubuduće izbjegći možebitne epidemije. Dio kamenog materijala prevezao se u Fažanu, vjerojatno na inicijativu vodnjanskog načelnika jer je Fažana tada bila podložna civilnoj vlasti u Vodnjanu, gdje je izgrađena kamena obala neposredno uz postojeću crkvu. Međutim, ovi su radovi izazvali dodatne poteškoće. Naime, postojeća je gotička građevina poradi zasipavanja obale ostala ispod razine nove lučke površine. Nije bilo drugog izbora, nego još jedanput krenuti u preinaku, a to u posljednjepandemijsko kužno doba, kako se kasnije pokazalo, nije išlo baš jednostavno.

Usprkos početnom entuzijazmu i dovoljnoj količini kamenog materijala, kao i pogodnosti što se pri rekonstrukciji iskoristio postojeći jugoistočni zid i dio pročelja, dogradnja se odužila čak na pedeset godina. Radove je započeo župnik Martin Venerucio 1638., a završio Antun Demarin tek 1688. Koliko se dovršetak radova

željno iščekivao, ne samo u Fažani već i biskupiji, svjedoči i činjenica da jer istog dana kada je biskup Bernardin Corniani svečano blagoslovio crkvu, župa uzdignuta u rang nadžupe te se u tom statusu nalazila sljedećih 250 godina. Osim toga, župnik Antun Demarin je uskoro izabran u zbor pulskog kaptola. Poslije njega mnogi su fažanski dušobrižnici također obnašali tu čast u raznim kaptolima. No, posljednji je svećenik koji je nosio titulu nadžupnika bio Franjo Rocchi koji je župom upravljao od 1926. do 1935. godine. U ovome kao da ima neke simbolike. Naime, upravo je u vrijeme njegova upravljanja župom obavljena velika rekonstrukcija od 1928. do 1932. kojom je crkvi sv. Kuzme i Damjana poslije punih 247 godina vraćen izvorni oblik iz 1688. (osim prezbiteriјa). Crkva je do današnjih dana zadržala isti oblik. Zahvaljujući marljosti vjernoga puka i zauzetošću župnih upravitelja u vremenu od 1990. do 2004. kvalitetno su obavljeni svi obnoviteljski zahvati (obnova krova, zidova, podova, električne, orgulja, oltara, zvonika itd.). Najveći su radovi u župi učinjeni za vrijeme vlč. Željka Zeca i vlč. Slavka Rajića. Svakako, radovi su nastavljeni i za vrijeme vlč. Milana Mužine i vlč. Joška Listeša, iako su oni više bili pastoralno orijentirani: stvaranje župnog Caritasa i određenih skupina u župi.

Život župne zajednice

Život župne zajednice ne može se izjednačiti s kulturnim obredima, što bi značilo djelovanje Crkve svesti na sakristiju i župnu crkvu. To se pokušalo u drugoj polovici 20. stoljeća. Župnu zajednicu čine prvo ljudi i oni sebe ugrađuju u život župe i župa nije samo zbroj sakralnih objekata,

već prvotno ljudi i stoga se sav život Crkve odvija u odnosu prema Bogu s jedne strane i čovjeku s druge strane, jer svaki je čovjek imago Dei, slika Božja. Pastoralno djelovanje jedne župne zajednice se integrira u život svakog pojedinca i svaki pojedinac se integrira u život župne zajednice ili bi se trebao. Od sami početaka kršćanstva je prisutno na ovom području, te je davalо svoj doprinos u životu ovog mjesta. Danas nakon dvije tisuće godina ono isto Evanđelje koje se naviještao u samim počecima i koje je izgrađivalo vjerski, ali i kulturni život ovog područja i danas živi. Danas govoriti o identitetu Europe, Hrvatske, Fažane, nemoguće je a da se ne govori o kršćanstvu koje je stvorilo habitus ne samo vjerskog već i kulturnog života. Pod izrazom kršćanstvo misli se na kršćanstvo u svojoj univerzalnosti.

Članovi Caritasa u posjetu komuni Cenacolo

Mladi uvježбавају пјевање

Prvokršćanske zajednice na području današnje župe Fažana, napose otoče Brijuni, nastale su najvjerojatnije u ranom Principatu, zasigurno prije donošenje milanskog edikta 313. godine. Na teritoriju današnje župe Fažana postojale su još dvije župe, kako navode neki autori: Brijuni i Peđe. U 17. stoljeću na Brijunima su postojale 4 crkve: Sv. Germana, sv. Antuna, Sv. Roka i Blažene Djevice Marije. U Fažani su postojale sljedeće crkve: Crkva blažene Djevice Marije od Karmela, sv. Ivana na groblju, Sv. Elizeja, te župna crkva Sv. Kuzme i Damjana. Sve ovo govori kao je vjerski život na teritoriju današnje župe Fažana bio snažan, a o tome svjedoči i postojanje oko desetak bratovština. Sakralno i crkveno kulturno blago na području župe Fažana nastajalo je stoljećima s ciljem boljeg vjerskog, kultnog života, ali i društvenog života. Raznovrsno bogatstvo sakralnih spomenika, koji danas čine neizmjereno kulturno bogatstvo u jednom narodu, odraz je bogatstva evanđeoske poruke i onoga čega živi i naviješta. Gotovo sve crkve na području župe su ne samo dio kulturnog inventara, već su u službi evangelizacije, vjerskih obreda.

“POSTOJE I DANAS NEKI KOJI SE VRAĆAJU ONOM MRAČNOM RAZDOBLJU KOMUNISTIČKOG REŽIMA, ALI JA IH RAZUMIJEM, TO JE BILA NJIHOVA MLADOST, A SVI MI ŽALIMO ZA SVOJOM MLADOŠĆU. VJERUJEM DA ĆE OVAJ PREKRASNI BISER ISTARSKOG POLUOTOKA BITI OSLOBOĐEN SVIH IDEOLOGIJA TE JOŠ VIŠE BITI MJESTO SUSRETA LJUDI, CIVILIZACIJA I KULTURA.“

Vjerski život

Župa je dinamičan organizam te je potrebno uvijek iznova tražiti nove načine prenošenja Radosne vijesti. Svi su svjesni da nije dovoljan samo redovit pastoral, ali s druge strane, nije uvijek lako stvarati nove programe. U župi postoji župni zbor od tridesetak članova koji ima redovite svoje probe, svake srijede. Zbor vodi gđa Mondina Govačanov, a svira Anton Brenko. Uz velik zbor tu je i dječji zbor koji vodi Dorinda Kostešić. Uz grupu ministranata, koji nisu samo osnovnoškolci već ima i srednjoškolaca, kao i studenata, tu je i molitvena zajednica Radnici milosrdnog Isusa koja ima svoje redovite susrete. Svakako važno mjesto zauzima i župni Caritas, koji ima redovite sastanke i sudjeluje u potrebnama župe. Da bi crkva bila uredna, tu je nekoliko vrijednih gospoda koje se svake subote izmjenjuju u uređenju crkve. O liturgijskom se ruhu brine obitelj Baša, posebno je marljiva gospođa Ljiljana. Najveća su pomoći u praktičnim stvarima u župi Ana Pavkov i Dario Moscarda koji dekoriraju crkvu i pripremaju sve što je potrebno za liturgijska slavlja. Župa ima desetak čitača koji se izmjenjuju na nedjeljnim misama, kao i u radne dane. Marljive i vjerne nonice svaki dan mole Krunicu prije mise te se brinu da se svaki dan na misi nešto pjeva. Prošle je godine po prvi put napravljen velik adventski vijenac ispred župne crkve zahvaljujući Turističkoj zajednici, na čelu s direktoricom Melitom Peroković koja se neumorno daje za kulturni život u Fažani. Mnogi su programi zahvaljujući njoj i ostvareni: razni koncerti, manifestacije, Dani kruha, kao i obilježavanje Dana župe. Na području župe živi i biskup u miru mons. Ivan Milovan i njegov brat mons. Vjekoslav Milovan koji daju velik duhovni obol župi, posebno biskup Ivan Milovan.

Vjernici su ga rado prihvatali i kad ga nema po nekoliko dana, raspituju se gdje je. Njegova duhovna toplina i ljudska jednostavnost daju jedan poseban štih župi. Biskup Milovan od velike je pomoći u pastoralu župe budući da je župnik Jakovljević i policijski kapelan te ima i drugih obveza.

Martina Pavletić, vjeroučiteljica:

Danas u župi imamo oko 50 krštenja godišnje, od toga su oko 75 % Fažanci. Imamo krizmu svake godine i oko 27 krizmanika godišnje, kao i prvičesnika. Župnu katehezu ima vjeroučiteljica Martina Pavletić. Rad je s djecom velika prigoda za evangelizaciju i obitelji. Imamo nekoliko mlađih obitelji koje redovito sudjeluju u vjerskom životu, ali imamo i onih koji svoju djecu dovedu do crkve i produže u kafić. Potrebno je puno rada s tim obiteljima, ali to je prigoda nas vjernika laika da takvim obiteljima posvjedočimo vjeru i budemo potpora na putu rasta u vjeri. Tu ne može sam svećenik, već je to prvotno poziv nas vjernika laika da budemo prenositelji Radosne vijesti. Najveći je problem neznanje o vjeri i vjerskom životu. Mnogi vjeru i instituciju crkve promatraju preko onoga što čuju na televiziji ili pročitaju u novinama.

Aktivnosti Caritasa Župe sv. Kuzme i Damjana

Dr. Vlasta Popić, voditeljica župnog Caritasa:

Caritas Župe sv. Kuzme i Damjana iz Fažane započeo je svoj rad godine 2005. U aktivnosti se nesebično uključilo prvih 15 volontera. Voditeljica je Caritasa dr. Vlasta Popić, zamjenik Dario Moscarda, blagajnica Ana Pavkov, tajnica i zapisničarka Ana Urem. Uvelike doprinose i uključuju se u sve naše aktivnosti: Jadranka Butković, Zrinka Škerl, Sanja Fontana, Mirjana Sabadi, Aldo Baša, Marija Fachin, Nada Puhar, Stjepan Pruha, Kamelija Badurina, Željka Nuić, Ljubica Rajher, Gordana Tunjić, Rozalija Biondić i mnogi drugi. Evo prikaza nekih od naših aktivnosti.

Naši su volonteri, tijekom četiriju godina, u dogovoru s Općinom, nosili topli obrok, ručak, nepokretnim i teško bolesnim žiteljima Fažane. Za socijalne smo potrebe u 60 slučajeva dali novčanu pomoć.

Svih ovih godina posjećivali smo naše stare i nemoćne žitelje, za advent i Uskrs, noseći prigodne poklone. Šaljemo rođendanske čestitke našim župljanima nakon navršenih 75 godina, svake pete godine. Posjetili smo niz institucija noseći štice-nicima pomoći i prigodne poklone: Centar za oboljele od Downove bolesti, Biskupijsko misijsko sjemenište *Redemptoris Mater* (čak u šest navrata), Dom za socijalno ugroženu djecu u Majmajoli, Centar za re-

habilitaciju na Gregovici, Biskupijsko sje- menište u Rijeci, Komunu *Cenacolo* u Novigradu (u dva navrata), Dom za izbjeglice *Sv. Polikarp* na Kamenjaku (u dva navrata), Dom umirovljenika na Stoji. Pomoć smo poslali Kninskoj biskupiji i jednoj obitelji iz Gospića koja ima desetero djece. Pomogli smo starici stradaloj 2010. godine u poplavi u Valbandonu. Ove smo se godine uključili u akciju za pomoći stradalima od poplava. U zadnje dvije godine pokušavamo pomoći našim župljanima koji se nađu u nevolji, posebno za plaćanje režija. Tu imamo veliku pomoći našeg župnika, vlc. Ilike. Redovito sudjelujemo u prodaji ulaznica za dobrotvorni božićni koncert u Poreču, u Žatiki, i uz pomoći Općine organiziramo prijevoz.

Sudjelujemo pri podjeli bonova dobivenih od središnjice *Caritasa*. Dobrotvornim akcijama koje organiziramo u adventu i za blagdan Velike Gospe prikupljamo novčanu pomoći za humanitarne aktivnosti. Članovi župnog *Caritasa* redovito u adventu i korizmi odlaze na duhovnu obnovu u Pazinski kolegij, koju vode vrsni duhovnici. Naši članovi – Dario Moscarda i Ana Pavkov – završili su tečaj za župne animatore. Vrlo je dobra naša suradnja s Općinom Fažana, s Poglavarstvom za socijalnu skrb i Turističkom zajednicom. Ujedinjeni smo u nastojanjima da našim žiteljima pružimo pažnju i vodimo o njima brigu te im po-kažemo da nisu zaboravljeni. Veliku nam podršku daje naš župnik. Svake se prve subote u mjesecu okupljamo, razgovaramo i planiramo nova djelovanja *Caritasa*. Na kraju želimo svima reći da je fažanski *Caritas* tu – radi vas. Također, bez podrške naših župljana, njihove humanosti i ljubavi za bližnje, mi ne možemo djelovati. Hvala svima koji se odazivaju našim akcijama. Budite i dalje uz nas.

Riječ župnika

Župnik sam u Fažani 2,5 godine. Prije toga sam kratko bio župnik u Motovunu i nešto pomagao po našim župama. Lijepo se osjećam i žao mi je što prije nisam osjetio

tu čar župničke službe. Ljepotu svećeničkog poslanja doživiš u susretu s ljudima, s njihovim radostima i žalostima. Ali da ne govorimo samo kako je lijepo biti župnik u Fažani, što jest, valja reći da i ona ima svojih poteškoća kroz koje čovjek treba prolaziti i uz pomoći Božju pronalaziti rješenja. Župa Fažana pripada onim srednjim župama u našoj biskupiji. Nakon demokratskih promjena župa se proširila te je zahvaljujući doseljenicima, postala još dinamičnija, življiva. Od one vojne zone postala je prekrasan turistički biser. I danas postoje neki koji se vraćaju onom mračnom razdoblju komunističkog režima, ali ja ih razumijem, to je bila njihova mladost, a svi mi žalimo za svojom mladošću. Vjerujem da će ovaj prekrasni biser istarskog poluotoka biti oslobođen svih ideologija te još više biti mjesto susreta ljudi, civilizacija i kultura. Župa Fažana ima svoju bogatu povijest, o čemu svjedoče i crkve iz 6. st., kao što je sv. Elizeja i sv. Stjepana u Peroju. Najgore je razdoblje u povijesti župe zasigurno vrijeme komunističkog režima kad se pokušalo vjeru i vjerski život izolirati. Međutim, župnik u tom vremenu, vlc. Valentini Cukarić, s nekoliko je obitelji koje su ostale vjerne crkvi uspio sačuvati vjeru, kao i crkvene objekte na ovom području. Hvala Bogu, s demokratskim promjenama te doseljavanjima župa je počela rasti. Kao simbol slobode i stvaranja Hrvatske marljivi su župljeni, zajedno s vlc. Željkom Zecom, tadašnjim župnikom u Fažani, podigli velik Zavjetni križ s pogledom na Brijune. Ovaj je križ u vrijeme Domovinskog rata bio mjesto gdje su mnogi Vukovarci, kao i drugi prognanici, molili za svoje, oplakivali svoje pokojne i za njih palili svjeće. Ovaj je križ postao simbol svih stradanja u Domovinskom ratu. Međutim, danas nekima ovaj križ smeta, željeli bi ga maknuti zbog blizine plaže, kao i parkirališta koje je poslije oko njega napravljeno. Kao vjernici i danas kod ovoga križa polažemo cvijeće, palimo svjeće i imamo molitve ne samo za vjerske blagdane nego i za državne,

posebno za Dan domovinske zahvalnosti te dan pada Vukovara.... Imali smo 2013. godine u Fažani obilježavanje Dana žrtava totalitarnih režima 20. stoljeća. Potrebno je govoriti o žrtvama 20. stoljeća, posebno o komunističkim jer se i danas pod plăštem antifašizma pokušava prekriti strašne komunističke zločine. Nema više opasnosti od fašizma i nacizma, ali komunizam još nagriza dušu ovog naroda.

Potreba za sakralnim prostorom u Peroju

Potrebno je u skoroj budućnosti osigurati sakralni prostor u Peroju. Svake godine sve je više katolika, kako mladih obitelji koje su povezane s Fažanom, ali imamo i sve više starijih kojima nije lako doći do župne crkve u Fažani. Velika je želja da se ponovno Biskupiji ili Župi vrati crkva sv. Stjepana u Peroju iz 6. stoljeća, koja je tijekom povijesti bila desakralizirana i pretvoreno jedno vrijeme u štalu. Druga katolička crkva darovana je prigodom doseljavanja Crnogoraca u Peroj za potrebu njihova bogoslužja. Nadamo se da će grad Vodnjan, koji je danas vlasnik crkve sv. Stjepana, omogućiti da crkva sv. Stjepana ponovno postane mjesto liturgijskih slavlja.

Obnova sakralnih objekata

U zadnje tri godine nastavljena je obnova sakralnih objekata, napose župne crkve sv. Kuzme i Damjana, obnova freske u sakristiji crkve kako i umjetnina. Zahvaljujući Ministarstvu kulture RH učinjeno je puno. Sad se intenzivno radi na obnovi crkve Gospe Karmelske. Vjerujemo da obnova sakralnih spomenika može biti doprinos evangelizaciji kako je naglašavao sv. Ivan Pavao II. Upravo njemu u čast uređena je crkva u Valbandonu za potrebe policije, ali i vjernika Fažane.

Blagoslov zastave vatrogasaca. Župnik je član vatrogasnog društva u Fažani

Zlatna misa biskupa Milovana u rodnoj župi

Unedjelju 21.rujna 2014., dan prije svog 74. rođendana, biskup u miru mons. Ivan Milovan proslavio je 50.oobljetnicu misništva u svojoj rodnoj župi, Svetvinčentu, u župnoj crkvi Uznesenja BDM. Biskup je misno slavlje predvodio u koncelebraciji s nekoliko svećenika.

Prije početka misnoga slavlja prigodne riječi pozdrava i čestitke izrečene su uime župe. Biskup Milovan je za ovu prigodu pozvao kao propovjednika vlač. Marinka Barbiša, svećenika Krčke biskupije. On je u homiliji naglasio važnost čovjeka, iznad svega, te važnost njegova odnosa prema Bogu, prema drugima, prema pravim vrijednostima i prema prirodi. Osvrnuvši se na biskupovu obljetnicu, Propovjednik je pojasnio značenje pojma jubilej, *giubilare*, 'radosno kliktati iz zahvalnosti za sjećanje'. Stoga slavlje jubileja posadašnjuje prošlost za koju se radosno zahvaljuje. Upravo put memorije u euharistiji, 'ovo činite meni na spomen', istaknuo je vlač. Barbiš. Svaki je jubilej ujedno i slavlje poniznosti zbog saznanja da je Bog po meni nešto učinio, naglasio je Propovjednik.

Na kraju je misnog slavlja župnik, vlač. Darko Zgrabić, prigodno pročitao zapis iz kronike župe na dan kada je održana mlađa misa biskupa Milovana, 24. srpnja 1964 .godine. „Po prvi puta služena je sv.

misa na staroslavenskom jeziku. Pjevalo je Zbor sv. Antuna iz Pule. Na toj mladoj misi propovijedao je preč. g. o. Tomislav Šagi, profesor na Bogoslovskom fakultetu u Zagrebu. Recitirali su uz simbole četiri djevojčice i jedan dječak“, zapisao je župnik, te kao zanimljivost, ili (možda) 'slučajnost' nadodao: „Šteta što tog dana nije bilo struje.“ Čestitarima se uz prigodan dar pridružio i načelnik Općine Svetvinčenat g. Dalibor Macan, a uslijedile su i čestitke uime rodbine te prigodna čestitka u stihovima. Biskup se u završnim zahvalama prisjetio i mnogih koji su prešli u Vječnost te zahvalio župniku i župljanima što se tu uvijek vraća doista kao doma. Dug pljesak koji je uslijedio nakon Biskupova obraćanja najbolji je dokaz ljubavi i poštovanja koje župa bl. Miroslava Bulešića osjeća prema svom biskupu u miru mons. Ivanu Milovanu. Nakon završnog blagoslova uslijedilo je čašćenje relikvija bl. Miroslava Bulešića, relikvijar s djeličem platna s Blaženikovom krvlju, koji je bio izložen u Areni prigodom beatifikacije. Poslije misnog slavlja druženje je nastavljeno na trgu ispred crkve uz zvuke harmonike te uz nastup dječjeg kulturnoumetničkog društva u narodnim nošnjama koje je izvelo tradicionalne istarske plesove. (G. K.)

BISKUP DRAŽEN U LABINU

Na spomendan svetog Franje Asiškog u čiju je čast crkva u donjem Labinu sagrađena 1943. godine biskup Dražen Kutleša misio je koncelebriranu misu zajedno sa svećenicima Labinskog dekanata. Posvijestio nam je u propovijedi da je Franjo živio upravo ono što naša generacija nikako neće: živio je siromaštvo, jednostavnost i poniznost. Ove su kvalitete trajne. Ostalo prolazi. Zato mi i danas, gotovo osam stoljeća poslije Franje, još uvijek imamo živ spomen na njega. Biskup je također spomenuo kako je teško biti na nekim položajima koji čovjeku pružaju priliku, napast da se okoristi, a da on to ne iskoristi. Franjo svoj položaj sina bogata trgovca nije iskoristio za udoban i lijen život, nego je, pošto je čuo Božji zov, iskoristio svoj položaj velikodušno pomazući siromasima, dajući o sebi sliku neodgovornog čovjeka (prema vlastitoj karijeri, bogatstvu...), kako su ga vlastiti otac i poslovni ljudi okarakterizirali. Kako je to bila misa za svečani početak školske godine 2014./15., molilo se za ravnatelje, profesore, učitelje, odgojitelje i sportske djelatnike Labinštine. Biskup je na sve zazvao Božji blagoslov.(BiB)

Fra Berard Barčić proslavio 104. rođendan

Uponedjeljak 22.rujna 2014. najstariji franjevac na ovim prostorima, o. Berard Barčić, proslavio je 104. rođendan. Na proslavi u pulskom franjevačkom samostanu sv. Antuna Padovanskog okupila se slavljenikova rodbina iz Kampora na otoku Rabu, franjevci iz svih istarskih te nekih udaljenijih samostana. Jedan od nazočnih franjevaca bio je i fra Ilija Barišić, franjevac Zadarske provincije koji već preko 40 godina djeluje kao misionar u Kongu. S fra Ilijom došli su i gosti: mons. Sikuli Paluku Melkisedech, biskup područja Butembo-Beni u Demokratskoj Republici Kongo u pratnji fra Gabriela Banyangira, župnika u Belgiji. Nakon niza čestitanja okupljenima se kratko obratio i sam slavljenik preporučivši se u molitve te napomenuvši da ni on neće zaboraviti okupljenu braću kada bude u Vječnosti. Fra Ilija je gostovao i propovijedao u pulskoj crkvi sv. Antuna, a zajedno s biskupom Palukuom u proteklom je periodu obišao više gradova u sklopu kampanje pomoći

misijama te dobivajući nova kumstva za djecu u Kongu.

Uzoran redovnik i čovjek molitve

Fra Berard Barčić rođen je 22. rujna 1910. u Kamporu na otoku Rabu te je najstariji franjevac svoje provincije, a i najstariji redovnik na ovim prostorima. Rođen je u brojnoj obitelji koja je dala i dvije redovnice. U Rabu je završio osnovnu školu. Gimnaziju je pohađao u Senju, a opredjelivši se za redovnički stalež, nastavio je školovanje u Dubrovniku da bi završio i maturirao u Splitu. Stupivši u novicijat, uzeo je redovničko ime Berard, ime prvog franjevačkog mučenika. Teologiju je pohađao i diplomirao u Splitu. Svečane redovničke zavjete položio je također u Splitu 1932. Za svećenika je zareden 22. rujna 1933. godine. Mladu misu proslavio je u rodnom Kamporu 1. listopada 1933. Od 1934. do 1938. studirao je i diplomirao prirodne znanosti na sveučilištu u Zagrebu. Kao profesor predavao je na Badiji kod Korčule, u Pazinu, Zadru i Splitu. U franjevačkom redu ob-

našao je važne službe: bio je tajnik Provincije, definitor, magister novaka, rektor sjemeništa i gimnazije, dvaput provincial, zatim kustos Provincije, generalni vizitator i generalni definitor, član vrhovne uprave Franjevačkog reda u Rimu. Napisao je 11 knjiga i mnoštvo radova i članaka znanstvenog, teološkog, povijesnog i informativnog karaktera. Nakon službe magistra novaka u Zadru premješten je u Pulu, gdje boravi već 36 godina. Redovito sudjeluje u zajedničkim molitvama sa subraćom, još je uvijek aktivan pomažući u pastoralnom radu, u slavlju mise i sakramenata, propovijedaju, isповijedaju... U slobodno vrijeme piše, mnogo čita... iz njegove se sobe još i danas zna začuti „klapanje“ njegova pisaćeg stroja. Kako o njemu svjedoče ostali redovnici, o. Berard je uzoran redovnik, čovjek molitve, intenzivnog duhovnog života, uvijek spremjan primiti one koji k njemu dolaze za isповijed ili savjet. Bistra je uma, prati i komentira događaje u Crkvi, u Domovini i svijetu. Neka ga Gospodin još dugo poživi i prati! (G. K.)

Blagdan Gospe od Milosrda

Druge nedjelje listopada tradicionalno se obilježava blagdan Gospe od Milosrda u pulskoj crkvi Gospe od Milosrda, ili kako je žitelji Pule bolje poznaju – Misericordia (misericordia tal. milosrđe), u starogradskoj jezgri. Svečano misno slavlje na sam blagdan, u nedelju 12. listopada, predvodio je o. Đuro Hontić, župnik pulske Župe sv. Ivana Krstitelja, a koncelebrirali su katedralni župnik, generalni vikar Biskupije mons. Vilim Grbac, župni vikar katedralne župe vlč. Roko Smokrović te vlč. Armando Ilich, bivši župnik katedralne župe, sad župnik u Valturi, Muntiću i Šišanu. Za trodnevne duhovne priprave koja je prethodila blagdanu, prvoga dana misu je predvodio vlč. Mladen Pranjić, drugog dana fra Bojan Rizvan te vlč. Joel Catary.

Velik broj vjernika koji je ispunio tu crkvicu skučenu među gradskim zgradama, dokaz je koliko je taj prostor drag žiteljima Pule. Misericordia odnedavno još više privlači Puljane jer je, nakon dugo vremena, ponovo otvorena i tijekom jutra, od deset do dvanaest sati, a ne samo navečer za misu. Usred žurbe i vreve grada njena su vrata otvorena da pruži trenutak tišine, mira i duhovne okrepe, upravo ono što je današnjim ljudima najpotrebnejše. (G. K.)

Anton Aničić zborovoda i orguljaš

PRIPREMIO: ŽELJKO MRAK

U kući je mama često s mojom preminulom sestrom znala zapjevati neku veselu pjesmu, pogotovo crkvenu. Za topnih ljetnih večeri pićanski su se mladići znali okupiti na „Vratima od grada“ i veselo pjevati duboko u noć. Kao dijete rado sam ih slušao. Tako me od ranog djetinjstva pratila pjesma. U pićanskoj crkvi uvijek se moglo čuti lijepo pjevanje i ugodno sviranje na orguljama. Još 1959. godine počeo sam vježbati svirati u crkvi na harmoniju. Prve sam poduke primio od vlč. Orbanića i orguljašice Marije Bačić. Već 1961. znao sam u crkvi zasvirati pokoju pjesmu. Nikada nisam pohađao neku glazbenu školu. Pjesma i sviranje pratili su me dalje tijekom života.

L: Gospodine Aničiću, možete li nam reći nešto o sebi i svojoj obitelji?

Djetinjstvo sam proveo u Pićnu gdje sam i rođen 1947. godine. Osnovnu sam školu završio u Pićnu, a potom gimnaziju u Pazinu. Po odsluženju vojnog roka zaposlio sam se u Puli te uz rad završio Višu školu za organizaciju rada. Osnovao sam obitelj sa suprugom Ljiljanom 1972. godine. U rodnu župu Pićan vraćamo se 1976. godine gdje smo živjeli s roditeljima u obi-

teljskoj kući. Zahvaljujem Bogu što nam je podario tri sina: Vedrana, Alena i Morenu. Osobito su nam dragi unuci, Gabriel, Luka i Mihael, te mala unučica Ines. Od 2003. u invalidskoj sam mirovini pa se više mogu posvetiti stvarima koje volim: radu u polju, pčelama i šetnji.

L: Dugogodišnji ste zborovođa crkvenog zbara u župi Pićan. Kako je sve to započelo?

U Pićnu je uvijek postojala tradicija lijepa pjevanja, a mi smo bili generacija koja je imala izrazitu želju za druženjem i pjevanjem. Htjeli smo da to bude nešto „jače“ i da bude u crkvi. U vrijeme kad je u Pićnu bio župnik vlč. Milan Mužina često smo se družili tražeći način kako se okupiti. Sakristan i orguljaš tada je u župi bio, sada pokojni, Pino Kiković, vrlo vrijedna i pobožna osoba. Bližila se 30. obljetnica njegova sakristanstva i 10 godina sviranja u crkvi. Tom se prigodom 1985. godine prvi put okupio pjevački zbor i uveličao slavlje. Moram ovom prilikom spomenuti prve članove zbara: Verica Pincin, Bruno Lukež, Silvano Jelenić, Antun Širol, Darijo Širol, pok. Ecijo Grbac, Marija Širol, Davorkas Lukež i dr. Od te se godine redovito sastajemo i nastupamo.

L: Otkad traje ljubav prema glazbi i pjevanju?

U kući je mama često s mojom preminulom sestrom znala zapjevati neku veselu pjesmu, pogotovo crkvenu. Za topnih ljetnih večeri pićanski su se mladići znali okupiti na „Vratima od grada“ i veselo pjevati duboko u noć. Kao dijete rado sam ih slušao. Tako me od ranog djetinjstva pratila pjesma. U pićanskoj crkvi uvijek se moglo čuti lijepo pjevanje i ugodno sviranje na orguljama. Još 1959. godine počeo sam vježbati svirati u crkvi na harmoniju. Prve sam poduke primio od vlč. Orbanića i orguljašice Marije Bačić. Već 1961. znao sam u crkvi zasvirati pokoju pjesmu. Nikada nisam pohađao neku glazbenu školu. Pjesma i sviranje pratili su me dalje tijekom života.

L: Zauzeti ste laik i desna ruka vlč. Antunu Kureloviću?

Uvijek sam rado surađivao sa župnicima i pomogao koliko sam mogao. Vlč. Kurelović ima puno dobrih suradnika tako da se ja zauzimam za vođenje liturgijskog pjevanja.

L: Odnosi među pjevačima, odnos zborovođe i pjevača i suradnja sa župni-

RAZGOVOR

kom važni su za dobro funkcioniranje zbor. Kako to izgleda u vašem zboru?

Dug je period našeg zajedničkog druženja. Tijekom svih tih godina bilo je teškoča i nesporazuma, kao i u svakoj obitelji, ali smo uvek našli snage i načina nastaviti dalje. Veoma je bitna suradnja između župnika i onoga tko predvodi liturgijsko pjevanje. Ako toga nema, u određenom se trenutku teško uklopiti u liturgiju. Zato hvala svim župnicima na dobroj suradnji.

L: Je li ljubav prema pjevanju i glazbi općenito „zarazila“ i članove Vaše obitelji?

Nastojao sam, koliko je to bilo moguće, radost pjesme prenijeti i u svoju obitelj. Sinovi su kao srednjoškolci bili članovi zabora. Stariji sin Vedran i danas je član župnog zabora u Fažani. Srednji sin Alen kao samouk svira orgulje i harmoniku, a pjeva je i u klapi „Teran“ iz Trviža. Najmlađi sin Moreno neko je vrijeme pjeva u zboru. Unuk Luka pohađa glazbenu školu. Kad se okupimo svi zajedno, znamo i veselo zapjevati.

L: Recite nam nešto o povijesti vašeg zabora?

Rečeno je već da je pjevački zbor osnovan 1985. godine. Početak je bio mukotrpan. Nisam imao nikakva iskustva u vođenju pjevačkog zabora. Morali smo se privikavati jedni na druge. Bili smo puni strpljenja i dobre volje. Broj se članova povećavao te nas je znalo biti više od 30. Vježbali smo u župnom stanu, uvek uz prisustvo vlc. Mužine i njegove svestrane pomoći. Počeli smo s jednostavnim dvoglasnim skladbama, a danas je to sasvim drugačije. Kako bismo se osjećali kao pravi zbor, imamo i svog dirigenta Brunu Lukežu koji živi u Pazinu, ali mu nije teško redovito prisustvovati probama. Pićanske su orgulje utihnule 1964. godine. Postojanje je zabora potaknulo obnovu orgulja 1986. godine, a one su dale novi zamah i zboru. Tom je prigodom zbor izveo „staru misu“ koja se pjeva samo u Pićnu, a tada je „preuređena“ i na hrvatski standardni jezik. Prvi je nastup izvan župe zbor imao 1988. godine u Motovunskim Novakima prigodom preseljenja naših dvaju članova Anke i Emila Sinkovića. U predratnim godinama Domovinskog rata počeli su puhati neki novi vjetrovi, drugačija raspoloženja. Tridesetak učitelja iz Istre okupilo se na Košljunu, a naš je zbor predvodio pjevanje. U talijanske Alpe, točnije predivno mjesto Vencone, pozvani smo 1996. godine da u njihovoj crkvi predvodimo pjevanje. U to je vrijeme u zboru bilo preko 30 članova. Stasala je generacija mladih pjevača-srednjoškolaca. Bilo je lijepo vidjeti tu mladež na našim nastupima gdje smo prezentirali četveroglasne skladbe. Poseban događaj za naš župni zbor, ali i cijelu župu, zbio se

1997. godine. Zaslugom župnika vlc. Mužine, svih župljana te raseljenih Pićanaca, iz radionice majstora Antona Jenka iz Ljubljane dobili smo novo obnovljene orgulje pneumatskog tipa s dvama manualima i pedalom s ukupno 11 registara i dodatnim kombinacijama, tako da zadovoljavaju potrebe našeg mješovitog zabora, a prigodne su i za održavanje koncerata. Skupina građićanskih Hrvata koji žive u Hrvatskom Židanu u Mađarskoj imaju predivan običaj. Svake godine organiziraju tijelovsku procesiju po selu. U goste pozivaju pjevače iz susjednih župa. Naš je župni zbor kao predstavnik iz njihove stare Domovine bio pozvan 1998. godine. Zaduženje svakoga zabora bilo je da si sami urede i okite oltar te u procesiji kod oltara zapjevaju prigodne pjesme. U večernjim je satima bio organiziran nastup svih zborova s nekoliko skladbi u čemu smo i mi sudjelovali. U godini 1999. ugostili smo Hrvate iz Hrvatskog Židanu. Pokazali smo im ljepote Istre te zajedničkim pjevanjem sudjelovali na misnom slavlju u Pićnu. Prigodom 1000 godina pokrštenja Mađarske? gostovali smo kod naših Hrvatskih Židanaca po drugi put. Kod većih župnih izleta naš je zbor uvek sudjelovao i pjevanjem uveličao misna slavlja. Posjetili smo župu Majke Božje u Krasnom na Velebitu, Svetu Geru u Sloveniji, Visovac na Krki, karmeličanke u Ivanić Gradu. Sa svih putovanja vraćali smo se pjesmom i radosni.

L: Koliko zbor danas broji članova i imate li i mladih pjevača?

Od osnutka do danas kroz zbor je prošlo preko stotinjak pjevača. U najboljim danima bilo nas je preko 30 članova. Danas su ostali oni najuporniji te zbor čine 23 pjevača. U župi postoji i dječji zbor koji uključuje i srednjoškolce, a vodi ih Andrea Udovičić.

L: Zborovođa ste u mjestu nekadašnjeg sjedišta biskupije. Danas imate naslovni biskup. Obvezuje li to možda i zbor da se još više angažira i uključi što veći broj mladih u liturgijsko pjevanje?

Poznato je da je Pićan drevni biskupijski grad. Biskupija je ukinuta 1788. godine, ali je danas pomoćni biskup zagrebački Valentin Pozaić naslovni biskup Pićanske biskupije. U Pićnu je rođen 1859. godine Matko Brajša Rašan, skladatelj istarske himne „Krasna zemlja“. Sve nas to potiče na ustrajnost i očuvanje zbornog crkvenog pjevanja. Zbor mlađih na poseban način svake nedjelje pjesmom sudjeluje u misnom slavlju.

L: Redovito sa zborom sudjelujete na dekanatskim susretima zborova. Što spremate za ovogodišnji susret?

Zbor se vrlo rado odaziva na dekanatske susrete zborova koji se svake godine održavaju u drugoj župi. Budu to vrlo lijepi susreti i veselo druženje. Vidi se kako održavanje tih susreta sve nas potiče na zauzimanje za što bolje i kvalitetnije zborno pjevanje. Ove ćemo se godine odazvati susretu u Gologorici, a o skladbama se još dogovaramo.

L: Recite nam nešto o sebi, o župi, što bi bilo vrijedno čuti ili neke ugodne crtice iz Vašeg pjevačkog iskustva, s proba ili nastupa zbora, putovanja?

U proteklih 29 godina zbor je obnovio mnoge stare pjesme, izvježbao preko 120 četveroglasnih skladbi. Pored „Bartolićeve mise“ pjevamo gregorijansku misu „De Angelis“, Peranovu misu „Majci Božjoj“, staru „Pićansku mašu“ i misu za pokojne.

L: Zahvaljujem Vam na ovom ugodnom „glazbenom“ razgovoru i upućujem čestitke za ovaj predani rad u Vašoj župi. Što biste poručili čitateljima Ladonje, posebno pjevačima u našim crkvenim zborovima u Biskupiji?

Hvala na mogućnosti razgovora i na čestitkama. Želim da naši crkveni zborovi zagovornicom naše zaštitnice sv. Cecilije ustraju u lijepom i ustajnom pjevanju kod nedjeljnih sv. misa.

Sigurno da sam u određenim momenatima bio naporan iz neiskustva i neznanja, zato svim pjevačima našeg zbara, bivšim i sadašnjim od srca hvala na strpljenju i razumijevanju. Hvala svima koji su me pratili a posebno našem dirigentu Brunetu Lukežu. Za svu dobrotu hvala pićanskim župnicima.

Kada Emiliji Mandić rođenoj Križman iz Boljunskog Polja, koja je 14. 9. 2014. navršila stoljeće života, kažete da je stara, ona će vam na to jasno odgovoriti: „Učka je stara“, pa se zatim nasmijati.

Puna duha i radosti Emilija je donedavno pjevala stare *kancone* i mrmljala *škercoze verse* na hrvatskom i talijanskom, i sada to rado čini kada joj lijepi dani i dragi Bog daju snage za to. Noge već dugo ne slušaju, teške su i bolne, ali je zato snažna u rukama i dobra apetita, no kad su joj jednom prilikom ukućani ponudili škampe, odrješito je odbila jer neće ona jesti te *škakavce*. Kako god bilo, u sto godina njezina života mnoge je stvari Emilija iskusila: dogodila su se dva svjetska rata, izmijenile četiri države i razne ideologije na ovim prostorima, bilo je težih i lakših vremena, no Emilija je sa svojim suprugom odgajala sedmero djece u vjeri: pok. Renatu, Mariju, Josipa, pok. Milana, Brunu, Vilma i Maricu. Stara nona, kako je zovu oni najmlađi u obitelji, broji danas znatno potomstvo od 11 unuka, 13 praunuka i četiri prapraunuka. Na njezinu proslavi stotog rođendana okupilo se pet naraštaja, i dok su se oni najmanji igrali lovice po kući, oni malo stariji sjetno su se prisjećali prošlih vremena i onih kojih sa nama više nema. Na kraju je zasvirala harmonika i mnoga su grla pjevala stare *kancone*, „di una volta“. O noni Emiliji danas se naizmjениčno brinu njezina djeca s obiteljima. Tako iz Malog Lošinja u Boljunsко Polje dolazi kćи Marica čuvati svoju mamu, dok drugih šest mjeseci nona boravi na Križanštinu, točnije u Zlatinima, kod sina Josipa i njegove supruge Danice. Povodom njezina rođendana u čast duga života i dobra zdravlja služili su svetu misu u Kringi velečasni Stipan Bošnjak te u Boljunu župnik Jure Purkić. Nonu je također na rođendan u njezinu domu posjetio velečasni Dragutin Petrović (nekada župnik u Kringi) te potaknuo prisutne na molitvu i pjesmu. Ovom prigodom Emilijina obitelj želi zahvaliti župnicima, mještanima Boljunskog Polja i Kringe, rodbini i prijateljima što su svojom dobrom voljom uljepšali slavlje. A našoj dragoj noni poručujemo: „Hvala ti na svemu jer da tebe nema ne bi bilo ni nas!“ (Unuka Ana Mandić)

BLAGOSLOV KAPELICE U RIBARIMA

KRINGA U poslijepodnevnim satima 5. listopada, u nazočnosti velikog broja vjernika župe Kringa i gostiju iz okolnih župa, vlč. Mladen Matika, pazinski dekan, blagoslovio je novu kapelicu obitelji Čosić. Blagoslovu su nazočili, uz mjesnog župnika Stipana Bošnjaka, i svećenici vlč. Josip Kalčić, župnik iz Sv. Lovreča Pazenatičkog, vlč. Lino Zohil, župnik Vrsara i Gradine, te pater Drago. Obitelj Čosić kapelicu je posvetila Majci Božjoj. Na kapelici je ugraviran natpis: „MAJKO MIRA MOLI ZA NAS“. Nakon blagoslova vrijedni su domaćini sve nazočne pozvali na skroman agape. (L)

Blaženi Miroslav - trajna inspiracija

Obilježena prva obljetnica beatifikacije bl. Miroslava Bulešića

PULA Prva obljetnica beatifikacije bl. Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika, obilježena je 28. rujna 2014. svečanim koncelebriranim misnim slavljem koje je u pulskoj Katedrali Uznesenja BDM predvodio porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša. „Obilježavanjem obljetnice beatifikacije želimo Bogu zahvaliti na daru bl. Miroslava Bulešića i vjerujemo da snagom euharistije možemo primiti onu milost koja je bila snaga Miroslavu Bulešiću da posvjedoči svoju vjeru, u svom vremenu. Vjerujemo i molimo da ćemo i mi danas, snagom ove euharistije imati snage svjedočiti svoju vjeru i biti dosljedni Isusovi svjedoci, poput bl. Miroslava Bulešića“, rekao je u uvodnom pozdravu mons. Vilim Grbac, generalni vikar Biskupije i župnik pulske katedralne župe Uznesenja BDM.

Beatifikacija je pobjeda Isusova evanđelja

Biskup Kutleša je u homiliji posebno istaknuo da nam je bl. Miroslav Bulešić ostavio svojim likom, djelom, a nadasve mučeništvom, nekoliko poruka o kojima trebamo razmišljati. Osim zahvale za Blaženika, neka nam ovo euharistijsko slavlje bude poticaj da svetost nije nedostižna, s povjerenjem u Boga moguće ju je dostići, rekao je Biskup na početku misnoga slavlja. Bl. Miroslav bio je onaj koji je riječju i djelom izvršio volju svog nebeskog Oca. Svojim je djelom posvjedočio vjeru koju je riječima isповijedao. U pravom trenutku položio je život za one vrednote za koje je živio. Možda se i mi trebamo zapitati jesmo li mi pravi vjernici, jesmo li poput bl. Bulešića, koji se ni pred velikom kušnjom nije povukao i nije zanijekao ideale za koje je živio, već je želio izvršiti volju Očeva. Bulešić je bio žrtva mučeničkog identiteta; kao svećenik bio je zadužen za svoje vjernike, brinuo se za njih, poučavao ih, obilazio ih u zgodno i nezgodno vrijeme i nikada ih nije ostavljao kao ovce bez pastira. To je vrlo često značilo i nemale žrtve, koje je on posve prihvaćao, jer je to bio dio svećeničkog identiteta koji je on posve živio. To nam je poticaj da upravo kako je Bulešić

živio svoj svećenički identitet, i mi, čuvajući kršćanske vrednote koje možda današnji svijet ne prihvaća, znamo braniti svoj vjernički identitet jer samo tako možemo doći u kraljevstvo nebesko.. Moramo biti svjesni da Crkvu doista vodi Bog jer da je vode samo ljudi, već bi je davno bili upropastili. Ta je beatifikacija i pobjeda Isusova evanđelja jer potvrđuje da samo ono zrno koje umre, donosi bogat urod. To je zakon prirode i zakon Božji. Jednako je tako i s roditeljskim žrtvovanjem. U svim tim porukama prepoznajemo veliko djelo Božje. Biskup je zaključio pozvavši sve okupljene na gorljivu molitvu da se dogodi čudo koje je potrebno za kanonizaciju, proglašenje svetim bl. Bulešiću. ...Sjeme koje umire donosi plod. Bl. Miroslav Bulešić donio je nama velik plod, veliko nasljedstvo koje trebamo i mi dalje uzeti i prenijeti budućim pokoljenjima. U tome moramo biti odgovorni i ne zaboraviti velika Božja djela, zaključio je Biskup. Na kraju mise je mons. Vilim Grbac predstavio prvi broj Glasnika postulature bl. Miroslava Bulešića, koji je kasnije svima besplatno podijeljen na izlazu iz crkve. Nakon blagoslova relikvijarom s moćima Blaženika združeni zborovi pulskih župa otpjevali su himnu bl. Miroslavu Bulešiću. (G. K./L)

ISTRA SLAVONIJI

PRIPREMIO ŽELJKO MRAK

U organizaciji Caritasa Porečke i Pulsko biskupije Pazinski je dekanat, a pridružile su mu se župe Svetinčenat i Pićan, skupio pun šleper hrane: krumpira, luka, kupusa, pašte, ulja, šećera, soli, mljeka, brašna, pšenice i drugih kućnih potrepština, sanitarnog materijala te laminata.

Svim donatorima – u malim i velikim količinama – velika hvala, uime žitelja poplavljenih krajeva Županje, Rajeva Sela i Gunje. Zahvaljujemo i Hrvatskim cestama i BINA ISTRI za besplatan prolaz, poduzeću TRANSEAST – Žminj za prijevoz, poduzeću GRATIS d.o.o. – Ivetići (Tinjan) te angažiranim pri sakupljanju i utovaru humanitarne pomoći. Prikupljenog materijala bilo je preko 15 tona. Kamion hrane pratio je, već drugi put, v.l. Stipan Bošnjak, župnik Kringe i Muntrilja, koji je u kratkom razgovoru iznio svoje dojmove.

L: Kao i puno puta dosad Caritas Porečke i Pulsko biskupije u Pazinskom dekanatu pokazao je veliko srce za potrebite. U ovoj velikoj svehrvatskoj akciji pomoći poplavljenima u Slavoniji svoj su doprinos, preko Caritasa, dali i župljani Kringe i Muntrilja. Uz potporu ravnatelja Caritasa v.l. Željka Zeca, inicijator ove hvalevrijedne akcije bili ste Vi, v.l. Stipan Bošnjak?

Prije dva mjeseca kad sam čuo da će jedan šleper s humanitarnom pomoći ići u Slavoniju, dao sam ideju ravnatelju Caritasa naše biskupije da bi trebao u pratnji poći i jedan svećenik kako bi na licu mjesta „snimio“ cjelokupnu situaciju na poplavljrenom području. Ravnatelj se s tim složio i

krenuo sam na put. Cilj nam je bio Caritas koji distribuirala pomoći najbliže ugroženom području i to je, pokazalo se, bio grad Županja. Dolaskom u Županju istovarili smo ono što je bilo prikupljeno. Radilo se o bijeloj tehnici, namještaju i nešto hrane. Sveukupno oko pet tona. Po istovaru zamolio sam jednoga gospodina da bih išao u Rajevu Selo i Gunju te video stanje na terenu. U Rajevu Selu nismo našli nikoga od mještana. Kuće su bile gole zidine bez prozora, na podu zemlja. Uglavnom, sve u katastrofalnu stanju. Slična je situacija bila i u Gunji. Tu sam potražio župnika, ali taj dan nije bio doma te mi je s.Jasna ispričala cijelu situaciju. Pokazala se potreba za hranom. Po povratku u Županju razgovarao sam s ravnateljicom Caritasa, gđom Ankom, koja je također potvrdila potrebe za hranom. Budući da su im skladišta bila prazna od hrane, vidjevši situaciju, pomislio da po povratku sugeriram našem ravnatelju Caritasa akciju prikupljanja hrane baš u pogodno vrijeme sakupljanja jesenskih plodova. Ravnatelj je to objeručke prihvatio te je krenula akcija u Pazinskom dekanatu i trajala je oko 30 dana. U toj akciji prikupljeno je preko 15 tona hrane. Prikupljene namirnice dostavljene su 24. rujna 2014. u Županju, a iz Županje je oko 10 tona prevezeno u Gunju.

L: Koliko je župljana bilo angažirano u prikupljanju hrane, odnosno kakav je bio odaziv na akciju?

Mogao bih reći da je oko 70 % mještana bilo izravno ili neizravno uključeno u akciju i svi su pokazali veliku solidarnost sa svojim sunarodnjacima u Slavoniji. Nešto su dali u hrani, nešto u novcu kojim se ku-pilo brašno, šećer, sol, ocat, ulje i dr.

L: Koliko je župljana bilo angažirano u prikupljanju hrane, odnosno kakav je bio odaziv na akciju?

Bili su ganuti i kako je jedna gospoda u Gunji rekla „na kršćanskoj ljubavi iskazanoj prema njima koji su se našli u nevolji“. Napomenuo bih da su mi iz župnog Caritasa u Gunji rekli da do toga vremena toliko hrane odjednom nisu dobili. Da je potreba za namirnicama i drugim potrepštinama i dalje prijeko potrebna, može vam dočarati samo jedna od stotina neispričanih priča o tome što je ove ljude zadesilo. Tako jedan gospodin iz Gunje priča potresnu priču o svojoj osobnoj tragediji, hvala Bogu, ipak samo materijalnoj. Prije nekoliko godina podigao je kredit i sagradio sebi kuću u kojoj je živio sa suprugom i dvoje djece i starijim roditeljima. Kada je Sava probila nasip u Rajevu Selu, budući da su bili u blizini nadiranja vode, jedva su spasili živu glavu. Od kuće nije ostalo ništa da bi se moglo u njoj stanovati. Sada, kako mi reče, živi pod šatorom, a roditelje je smjestio kod susjeda. Kuća je nestala, a kredit je ostao, zaključio je moj sugovornik.

L: Uz zahvalu Vama, ravnatelju Caritasa i svim župljanim Krings i Muntrilja te ostalima koji su sudjelovali u ovoj plemenitoj akciji, što biste još poručili našim čitateljima?

Hvala Bogu da ovaj najzapadniji kraj Hrvatske, našu dragu Istru, nisu zadesile ratne i vremenske nepogode ovakvih razmjera u današnje vrijeme. Stoga pozivam sve ljude dobre volje da sukladno svojim mogućnostima budu pripravljeni pomagati u ovoj akciji koja ide dalje jer time svjedočimo i svoju vjeru.

MONS. RATKO PERIĆ KRSTIO SEDMO DIJETE OBITELJI MILOVAN

SVETVINČENAT U župnoj crkvi Uznesenja BDM, u nedjelju 5. listopada 2014., mons. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj Trebinjsko-mrkanske biskupije, krstio je malenu Anastaziju, sedmo dijete Ivana i Elene Milovan iz Čabrunići, rodnog sela bl. Miroslava Bulešića. Mons. Perić je predvodio misno slavlje u koncelebraciji s porečkim i pulskim biskupom mons. Draženom Kutlešom, župnikom domaćinom vlč. Darkom Zgrabićem te svećenicima koji su bili u pratinji biskupa. „Na prelasku Starog i Novog zavjeta Bog je posao Ivana Krstiteљa da krštenjem na Jordanu briše grijehu“, podsjetio je Propovjednik. Isus nije trebao biti očišćen od grijeha, no trenutak kada ga je Ivan krstio, bila je prigoda da se manifestira, da se očituje Presveto Trojstvo, ono što će biti za svako krštenje, naglasio je mons. Perić. Nastavio je podsjećajući na Ivanove riječi da će Isus nakon toga krstiti Duhom Svetim, što znači da će nas očistiti od grijeha onako kako se kajemo, kako pred Bogom priznamo i kažemo: „Grešni smo.“ Bog će ne samo obrisati, oprostiti naše grijehе, nego i dati nam Duha Svetoga, duha mudrosti, razboritosti, znanja, savjeta, blagosti, ljubavi, vjere, milosti, sve najljepše što duša želi. I sam Isus je nakon krštenja otišao druge krstiti, a prigodom Uzašača, podsjetio je mons. Perić, Isus je obvezao učenike rijećima: „...pođite po

sve svijetu i učinite učenicima mojim sve narode...i krstite ih u ime Oca, i Sina i Duha Svetoga. Poput djeteta koje prolazi kroz krsnu vodu, tako je i Krist prije dvije tisuće godina prošao kroz muku i smrt, i izašao na svjetlo novoga života te je vječno slavan i vječno preobražen.

Anastazija, što znači uskrslica, uskrsenka

Biskup je na poseban način izrazio zadovoljstvo izborom imena za dijete, Anastaziju, što znači *uskrslica, uskrsenka*, ona koja će Sudnjeg dana uskrsnuti i tijelom. Čestitavši na brojnoj obitelji, mons. Perić je izrazio posebnu radost zbog krštenja sedmoga djeteta jer je i on iz obitelji, u kojoj je, unatoč neimaštini, odraslo sedmero djece koja su smatrana najvećim bogatstvom. Posebno je istaknuo zahvalnost svojim roditeljima koji su prihvatali njegovo rođenje u veoma teškim uvjetima, u jeku Drugog svjetskog rata, i još k tome u izgnanstvu, i tu zahvalnost izrazio svim roditeljima koji unatoč mnogim problemima i sve destruktivnijim globalnim tendencijama, imaju hrabrosti prihvati novi život. Inače, i šira obitelj Ivana Milovana poznata je po većem broju djece u obiteljima. Njegov brat, Pavao, ima također sedmero djece, a njihove dvije sestre svaka po četvero. (G. K.)

UPISI U NADBISKUPIJSKU ŠKOLU ZA CRKVENU GLAZBU

U tijeku su upisi u Nadbiskupijsku školu za crkvenu glazbu.

Pozivamo sve zainteresirane osobe, a pogotovo molimo sve župnike koji nemaju svirača ili zborovođu da na školovanje pošalju nadarene kandidate.

Mogu se prijaviti i osobe koje nemaju glazbeno znanje te djeca, mladi i osobe zrelije životne dobi.

Upisi traju do kraja listopada.

Nastava se održava u zgradici Teologije u Rijeci.

Za više informacija možete se obratiti na:

E-mail:

crkvena.glazba@ri-nadbiskupija.hr

Facebook: Crkvena Glazba Rijeka

Mob.: 091/97 52 909

SEKTAŠKI ANTIFAŠIZAM U ISTRI

Početkom prošlog mjeseca (3.10.) održan je u Domu antifašista u Puli, u organizaciji domaćina i Istarskog povijesnog društva, znanstveni i stručno-politički skup na temu: *(Anti)fašizam u prošlosti i sadašnjosti*.

Valja zamijetiti kako je skupu, uz predsjednika županijskog i gradskog SAB-a (T. Ravnić, L. Blašković), akademika P. Strčića i neke druge gradske funkcionare, sudjelovao i, nekad osobito važan i odan Titov general, Premanturac Ivan Mišković. Skupu je nazočilo pedesetak ljudi, što članova SAB-a, gostiju, novinara, promatrača i deset predavača. Dom antifašista ukrašen je velikim brojem slika i fotografija, među kojima dominira jedna slika koze, zatim brončana bista Maršala, a na zidu su obješene još četiri slike J. B. Tita. Posve prikladna ikonografija za Udrugu koja čuva sjećanje i koja glorificira jedno razdoblje suvremene hrvatske društvene i političke povijesti u kojem su ONI, na čelu s NJIM, bili jedini mjerodavni tumači Istine o svakoj stvari. Osobni interes za nazočnost na ovom skupu proizašao je iz činjenice da su o temi skupa izlagali i neki mlađi istarski povjesničari, kao i neki koji su se već od ranije predstavili kao oni koji streme objektivizaciji i demitologizaciji istarske ratne i poratne povijesti.

Bolne istine o (anti)fašizmu

Za izdvijiti bi bilo, među ovim posljednjima, teze dr. D. Dukovskog i dr. S. Troglića. Prvi je jasno iznio tvrdnju kako je talijanski fašizam bio antiklerikalni pokret (nije trpio ničiji autoritet izvan svoje ideologije, pa ni onaj Crkve) i kako je upravo među vjernicima, i u kleru, imao najžeće političke, antifašističke, protivnike. Nadaљe, jasno je iznio činjenicu kako arhivi pokazuju da se u popisu članova fašističkih organizacija u Istri nalazio i razmijerno velik broj domaćih istarskih (hrvatskih) ljudi, uz Talijane. Dr. Troglić je prikazao mnogo podataka i činjenica za formulaciju utemeljene teze da su u razdoblju irentizma i fašizma, između dvaju ratova,

(1919. – 1939.), najveći otpor fašizmu u Istri pružili upravo istarski svećenici Hrvati i s njima njihovi angažirani vjernici i narodnjaci, koji su zbog toga i podnijeli najveće žrtve talijanske fašističke vladavine. Obje ove komplementarne teze, znanstveno posve utemeljene, ukazuju na političku potrebu da se konačno u korpus istarskog antifašizma, neizostavno i odmah, uključi istarsko hrvatsko svećenstvo i vjeran hrvatski katolički narod Istre (narodnjaci). Jesu li današnje antifašističke udruge u Istri i vladajuća politika koja ih podupire spremne prihvati tu istinu? Pa, što se čeka!

Neomarksistički kružok

U sklopu različitih tema i pristupa, bilo je i nekoliko predavača iz Zagreba (V. Teršelić i S. Koren) i Pazina (S. Blagonić) koji uporno pokušavaju nedavne i današnje društvene pojavnosti u Hrvatskoj mjeriti i ocjenjivati isključivo marksističkom crno/bijelom paradigmom. Pritom favoriziraju rješenje «(anti)fašističkog problema» u okviru neke prosvjećene (lijeko-liberalne) «diktature proletarijata» i novom regionalnom jugoslavenstvu jer će, kao, to osloboditi Hrvatsku svih postojećih negativnih natruha fašizma, nacionalizma, konzervativizma i same državotvorne ideje. Ovakav pseudoznanstveni diskurs, bez imalo teorijskog utemeljenja i bez ikakvog metodološkog konteksta, samo je u funkciji političko-promidžbene negacije suvremene hrvatske stvarnosti, politički utemeljene na većinskoj demokratskoj volji hrvatskog naroda, u okviru hrvatske nacionalne države. Ovaki pristupi, koji danas nisu rijetki u Hrvatskoj (slučaj predsjednikova savjetnika D. Jovića) i koji su prepoznati kao jedan oblik restauracije «starog poretku», posve zanemaruju činjenicu da je propali komunističko-marksistički totalitarni period, jedan povijesni fenomen svjetskih razmjera i da za njegovu propast nisu krvni ni Tuđman, ni Hrvati, ni HDZ. On se urušio upravo poradi NJIH jer su vladali na pogrešan, nepravedan i društveno neprihvatljiv način.

Vrijednosni stavovi mladih

Čini mi se posebno vrijednim prikazati rezultate jedne, tamo analizirane, ankete provedene među istarskim srednjoškolcima, uz pitanje osobnog izbora među šest ponuđenih društvenih vrijednosti. Pokazalo se, na uzorku od gotovo 900 ispitanika, da su za mlade u Istri tri dominantne vrijednosti: sloboda pojedinca, vjerska i nacionalna prava i domoljublje. Iza njih slijede ostale: sloboda tržišta, parlamentarizam i antifašizam.

Ako pogledamo i usporedimo te stavove, sa stavovima i ponašanjem današnje političke javnosti u Istri, onda jasno vidiemo koliki je raskorak između mnijenja i htijenja onih koji su, zbog svojih godina, «oslobodeni totalitarnog komunističkog i ateističkog nasljeđa» i onih koji od tog nasljeđa žive i žele ga ugurati u hrvatsku stvarnost i budućnost. Ovi, i još neki drugi, stavovi mladih izazvali su gotovo zapreštenost među nazočnim drugovima i drugaricama, marksistima i ljevičarima raznih boja. U raspravi su se složili kako: «...mladima treba u školi govoriti o našoj borbi, (anti)fašizmu, voditi ih putovima revolucije, ugraditi svijetle likove u imena škola, ustanova, ulica...». Oni bi, dakle, primjereno svojim stavovima i politici, potisnuli i osobne slobode i vjerske slobode i domoljublje, negdje na kraj, ili čak izvan društvenog interesa, a uveli nešto što današnje generacije mladih uopće ne zanimaju. Definitivno se pokazalo, zaključujem, da naše suvremeno istarsko društvo živi u ambijentu «iskriviljene ljestvice vrijednosti». Kao da se uopće nije dogodila, na globalnoj razini, demokratizacija, transicija, urušavanje «starog revolucionarnog poretku». Možda su mlađi u tom pogledu ohrabrenje jer daju naznake, po anketi, da bi se to stanje u budućnosti moglo promjeniti nabolje. Ali dotada ostajemo duboko podijeljeno, konfliktno i nepravedno društvo. (Mas.)

PROŠLOST CRKVE U ISTRI

Unakladništvu Državnog arhiva u Pazinu te sunakladništvu Arheološkog muzeja u Istri, Gradske knjižnice i čitaonice Pula, Josipa Turčinovića d.o.o. i Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ u Puli, u utorak 9. rujna 2014. godine u prostorijama Gradske knjižnice i čitaonice Pula predstavljena je knjiga fra Stanka Josipa Škunce *Prošlost Crkve u Istri*. Knjigu su redom predstavili: uime uredništva glavni urednik i ravnatelj Državnog arhiva u Pazinu doc. dr. sc. Elvis Orbanic, uime sunakladnika ravnatelj Arheološkog muzeja u Istri Darko Komšo, ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice Pula Nela Načinović te dr. sc. Nikola Mladineo uime Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ u Puli, recenzenti dr. sc. Stipan Trogrlić i prof. dr. sc. Ivan Jurković te sam autor dr. sc. fra Stanko Josip Škunca. Autor je u knjizi dao pregled povijesti kršćanstva u Istri, naglašivši pritom da je, s obzirom na to da dosad nema jedinstvenog pregleda kršćanstva na prostorima Istre, smatrao korisnim objediniti sve članke o povijesti Istre koje već osam godina u nastavcima objavljaju u časopisu *Ladonja*. Knjiga je podijeljena na tri glavna dijela. U prvom dijelu prikazano je razdoblje od samih početaka kršćanstva na prostorima Istre. Drugi dio prikazuje Crkvu srednjeg vijeka, pojавu i djelovanje

crkvenih redova te borbu za Istru između Venecije i akvilejskih patrijarha. U trećem je dijelu prikazana kriза Crkve prije pojave protestantizma, luteranstva, zatim odjek Tridentskog koncila, Crkva između Venecije i Austrije, pad Venecije, dolazak Austrije, buđenje nacionalizma u Istri, talijanizacija Crkve, dolazak Jugoslavije te komunizam na istarskom prostoru. (M.M./L)

**Osnovana
Biskupijska zaklada
„Blaženi Miroslav
Bulešić“ za pomoć
učenicima i
studentima**

Biskupijska zaklada „Blaženi Miroslav Bulešić“ za pomoć učenicima i studentima osnovana je na duže razdoblje Odlukom biskupa mons. dr. Dražena Kutleše, br. 1085/2014. od 1. listopada 2014. u skladu sa Zakonom kanonskog prava kann. 1299. – 1310. Zaklada djeluje kao nesamostalna nabožna zaklada. Osnivač zaklade je Porečka i Pulska biskupija, sjedište zaklade je u Pazinu, Dobrilina 6, 52000 Pazin. Vođenje Zaklade povjereno je Caritasu Porečke i Pulsko biskupije sa sjedištem u Pazinu. Odgovorna osoba je Upravitelj Zaklade, ravnatelj Caritasa Porečke i Pulsko biskupije.

Stanko Josip Škunca

**PROŠLOST
CRKVE U ISTRI**

Molbe za dodjelu novčane pomoći kandidati dostavljaju u pisanim oblicima u predviđenom roku za zaprimanje molbi, od kollovoza do kraja studenog, u sjedište Zaklade na adresu: Caritas Porečke i Pulsko biskupije, Dobrilina 6, 52000 Pazin, s naznakom Biskupijska zaklada „Blaženi Miroslav Bulešić“ za pomoć učenicima i studentima. Sve potrebne formulare te detaljne upute za podnošenje molbe moguće je preuzeti u Caritasu Porečke i Pulsko biskupije ili na webnoj stranici www.biskupija-porecko-pulska.hr.

Detaljnije informacije moguće je dobiti u Caritasu Porečke i Pulsko biskupije, na broju telefona 052/624-306, ili pisanim putem na e-mail caritas-pazin@pu.hinet.hr.

HRVATSKA ZAJEDNICA U TRSTU

„Barcolana“ - susret jedriličara dviju obala Jadrana

Ana Bedrina - HMI - podružnica Pula, Ana Paris, Mirko Paris dopredsjednik, Damir Murković predsjednik, Dorotea Murković, Roko Bego-tajnik i drugi članovi Hrvatske zajednice u Trstu

Priča o Hrvatskoj zajednici u Trstu započela je 1998. godine na 1. Hrvatskoj večeri u Trstu. Na to se čekalo desetljećima, ili duže? Otvaranjem Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Trstu, Hrvati su se počeli međusobno bolje upoznavati, govoriti svojim jezikom te dijeliti ponos na zajedničku pripadnost europskom narodu s tisućljetnom povijesecom. Novo ozračje koje je donio "Treći kat" Konzulata i suradnja s Hrvatskom maticom iseljenika-podružnicom iz Pule na neki su način probudili uspavane i ušutkane tršćanske Hrvate. Bila je to eksplozija radosti ljudi istih korijena, koji su se prepoznali kao zajednica i tako predstavili javnosti u Trstu i šire. Od tada do danas ova je zajednica, s predsjednikom Damirom Murkovićem, ostvarila brojna okupljanja i brojne hrvatske projekte, što zasluguje da se o tome još piše. Jedan od tradicionalnih projekata jest organizacija susreta hrvatskih jedriličara na poznatoj regati „Barcolana“ koja se održala i ovog listopada. Najmasovnija jedriličarska regata na svijetu, "Barcolana" u Trstu, održava se svake godine, druge nedjelje u mjesecu listopadu. Što je tršćanska jedriličarska re-

gata "Barcolana", možda najbolje predočuje pulski jedriličar Boris Radolović Šepo: "Sve ono najbolje na svijetu što jedri, dolazi na "Barcolanu. Svi najbolji iz Hrvatske tu su svake godine..."

Na inicijativu tršćanske Hrvatske zajednice, u suorganizaciji s Uredom Hrvatske matice iseljenika iz Pule, organiziran je 1999. prvi svečani prijam za sve hrvatske jedriličare sudionike "Barcolane" te kulturne, gospodarske i sportske predstavnike grada Trsta. Na svečanom susretu u Hotelu "Savoia – Exscelsior" u Trstu više od četiri stotine gostiju uživalo je u istarskom pršutu i poznatim istarskim vinima, a nadalje u međusobnom druženju. Uživalo se i u poznatim hrvatskim pjesmama koje je izvodila klapa "Roc". Uključeno je bilo niz sponzora iz Istre te je tako cijela manifestacija dobila promidžbeni karakter, kako za Hrvate u Trstu, tako i za hrvatske jedriličare. Dolaze jedriličari iz Makarske, Dubrovnika, Splita, Primoštena, Crikvenice, Pule, Rovinja, Umaga. Dan ranije, u subotu prije nedjeljne regate, druže se hrvatski jedriličari s Hrvatima iz Trsta i okolice. Ova jedriličarska "fešta" održava se na mjestu bez granica jer more ne poznae

granice. U Veneciji, na Rivi dei schiavoni, u kamenu su uklesani vezovi rezervirani za brodove iz Korčule, Rijeke, Splita. "Barcolana", sada već s brojnim hrvatskim jedriličarima, ponovno otkriva drevne korijene velike pomorske civilizacije na dvjema obalama Jadrana, od ikusnih Kotorana do Kvarnera.

Za hrvatske posade od tada je sudjelovanje postalo još privlačnije, a okupe se tu i brojni gosti iz lokalnih vlasti, kao i predstavnici diplomatskog zbora Republike Hrvatske. Ovime je napravljen korak naprijed u promidžbi Hrvatske te u ubližavanju daju susjednih naroda i nacionalnih manjina u njima. Sljedećeg dana, u nedjeljno jutro, svake godine uslijedi druga "fešta", s oko 2000 jedriličara koje zaplove prema cilju ne samo radi pobjede nego i radi zadovoljstva zbog sudjelovanja na tako veličanstvenoj regati. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, predsjednik Hrvatske zajednice u Trstu Damir Murković otvorio je svečani tradicionalni prijam hrvatskih jedriličara, sudionika na Barcolani, i rekao: "Ima li bolje prigode za Hrvate u Trstu da započnu s proslavom ulaska Hrvatske u EU, od sudjelovanja hrvatskih jedriličara na jednoj od najvećih regata na svijetu, 44. Barcolani?!"

Grad Trst je domaćin ove, svjetski poznate, povijesne regate koja pod svojom zastavom uključuje tisuće mornara različitih nacionalnosti i različitih sredina, ujedinjenih istom ljubavlju prema Jadranu, moru na kojem su se križali putovi i sudbine dviju susjednih zemalja Hrvatske i Italije." Događaj je već niz godina organiziran u suradnji sa sponzorima velikog nautičkog i turističkog središta u srednjoj Dalmaciji "Marina Frapa" iz Rogoznice, na čelu s Franom Pašalićem. "Hrvatska večer za jedriličare" uoči ovogodišnje nedjeljne regate još je jednom "izbrisala" granice. U srdačnom ozračju istkane su nove niti zajedništva Domovine i dijaspore tršćanskih Hrvata. (Ana Bedrina, voditeljica HMI-podružnice Pula)

Uponedjeljak 15. rujna 2014., u vodnjanskoj Palači Portarol održan je okrugli stol na temu „Sakralna baština u ponudi hrvatskog turizma“. Tema je bila razvoj kulturnog i vjerskog turizma, s posebnim naglaskom na sakralnu baštinu Vodnjanštine i svjetsku jedinstvenost koja je pohranjena u crkvi sv. Blaža, a riječ je o relikvijama te neraspadnutim tijelima svetih koji predstavljaju izazov za suvremenu znanost.

Na konferenciji za novinare, nakon kraćeg uvoda članice IO FIJET (Međunarodna udruga turističkih novinara i pisaca u turizmu) Vesne Jurić Rukavina, okupljenima su se obratili: gradonačelnik Vodnjana Klaudio Vitasović, župan Istarske županije Valter Flego, predsjednica FIJET HR Tina Čubrilo, biskup u miru mons. Ivan Milovan, tajnik Odbora za pastoral turizma HBK i župnik vodnjanske Župe sv. Blaža preč. Marijan Jelenić te ministar turizma Darko Lorencin. Prije početka programa u Palači Portarol sudionici su obišli župnu crkvu te razgledali relikvije. Skup je započeo projekcijom kratkog dokumentarnog filma nastalog prema ideji župnika, preč. Jelenića, o vodnjanskim svetim tijelima, za koji režiju potpisuje Danilo Dragosavac. Vodnjanski gradonačelnik Claudio Vitasović, nakon kraćeg predstavljanja povijesti Vodnjana, istaknuo je raspoloživost gradske uprave

za sudjelovanje u zajedničkim projektima ulaganja u sakralni turizam. Župan Flego naglasio je da u Istri, na relativno malom prostoru, imamo izuzetno bogatu sakralnu baštinu, pa osim bisera poput kompleksa Eufrazijane, postoji velik broj crkvica, od kojih čak 140 imaju freske, te da je to neiskorišten potencijal koji treba bolje promicati i spojiti u *masterplan* turizma gdje kulturni, posebno sakralni turizam, svakako predstavlja jednu značajnu komponentu. Tina Čubrilo, predsjednica FIJET HR, ukratko je predstavila tu međunarodnu organizaciju koja je ove godine proslavila 60. obljetnicu postojanja, njezin razvoj i rasprostranjenost te istaknula snažnu ulogu turističkih novinara u promidžbi određenih destinacija, odnosno turizma jedne zemlje. Biskup Milovan je u svom kratkom obraćanju naglasio pohvale mjesnom župniku, preč. Jeleniću, za njegovu upornost i kompetenciju bez čijeg zalaganja projekt valorizacije svetih tijela ne bi bio jednakо uspješan.

Hodočasnička destinacija Vodnjan

„U Istri se na poseban način kao hodočasnička destinacija profilira Vodnjan sa svojih 300 relikvija različitih svetaca s područja čitavog Rimskog Carstva. Svetci, koje sv. Ivan Krizostom naziva ‘*hokosmos tu kosmu – kozmos kozmosa*’ – srce sve-mira, atraktivni su i sakralnom i vjer-

skom turizmu jer svetci su usklađeno živjeli sve tri dimenzije i uzor su vjernicima, a fenomen neraspadnutih tijela zanimljiv je izazov suvremenoj znanosti“, naglasio je vodnjanski župnik. „Kad govorimo o istarskim mogućnostima duhovnog segmenta turističke ponude, onda mislimo kako bi ovo mogao biti samo pilot-projekt za čitavu Hrvatsku, čime se daje novi vjetar u jedra hrvatskom turizmu. Smatram stoga da je ovaj skup FIJET-a u Vodnjalu *kairos* za nas, naše projekte i buduće goste. Nakon dobrih informacija o našim namjerama i mogućnostima, očekujemo pomoći od onih koji su u svijetu imali iskustva u sličnim projektima jer ovo je nadnacionalni projekt“, naglasio je preč. Jelenić.

„Iako je ovo tema koja na prvi pogled ulazi u domenu kulturnog turizma, ipak je kršćanstvo više od ‘identiteta‘, rekao je ministar Lorenzin. Sunce i more još će dugo biti glavni *aduti* hrvatskog turizma, no činjenica je da se turističke godine razlikuju i turistički se trendovi mijenjaju pa je upravo stoga potrebno stare destinacije predstaviti na nov način, sukladno strategiji razvoja turizma. U nastavku su predstavljeni članovi FIJET-a iz raznih regija koji su sudjelovali na susretu. Župnik je ministru prigodno uručio na dar knjigu o svetcima kojima pripadaju vodnjanske relikvije. (G. K.)

Mjesto krštenja nije hotel već crkva

ILJA JAKOVLJEVIĆ

Slavljenje sakramenta krštenja velik je događaj ne samo za krštenika nego i za cijelu župnu zajednicu. Krštenik postaje član Crkve, sveopće Katoličke Crkve. Potrebno je to uvijek iznova isticati roditeljima, kad je riječ o krštenju djeteta, te od raslova kod priprave na krštenje. Nitko se ne krsti na ime neke zajednice, pokreta, društva u Crkvi. Da bi do izražaja došla narav katoličanstva, potrebno je krštenje slaviti unutar župne zajednice. Svakako treba voditi računa i o mjestu krštenja. Danas pod utjecajem filmske industrije pojedini tražitelji krštenja za svoje dijete počinju tražiti i posebno mjesto za krštenje (privatne kapelice i kuće, hotele gdje će se održati ručak...). Kad svećenik odbije takav zahtjev, tad se počnu pozivati na određene crkvene zajednice i pokrete koji slave krštenje u hotelima i privatnim dvoranama, kao i druge sakramente. Ovo pišem jer mi je ovih dana došla jedna gospoda tražiti krsni list za svoje dijete misleći kako je krštenje upisano u Župi sv. Kuzme i Damjana u Fažani jer je krštenje bilo u hotelu „Letan“ u Peroju. Međutim, krštenje nije bilo upisano u matice krštenih u Fažani, a moralo je biti (usp. kan. 878), pa je išla tražiti po pulskim župama gdje bi moglo biti upisano.

Mjesto je krštenja crkva

Crkveni su propisi jasni po pitanju mesta krštenja u redovitim prilikama. Vlastito je mjesto krštenja crkva ili kapela (usp. kan. 857). Prvenstvo se daje župnoj crkvi, gdje je mjesto redovitih liturgijskih slavlja. Ako roditelji djeteta žive u različitim župama, tad se prednost daje mjestu roditelja s kojim dijete živi. Svakako da Zakonik dopušta krštenja po područnim crkvama ili kapelama na teritoriju župe iz pastoralnih potreba. Npr. župa je rastrešena te ima nekoliko crkava (filijala) gdje se inače obavljaju redovita liturgijska slavlja. Ta se mogućnost ne odnosi na neka ma-

nja mjesta (kao što je Motovun, Vodnjan, Fažana, Rovinj...) gdje u rasponu nekoliko metara ima nekoliko crkava. „Mjesni ordinarij može, pošto se posavjetuje s mješnim župnikom, radi udobnosti vjernika dopustiti ili zapovjediti da krsni zdenac bude i u drugoj crkvi ili kapeli u granicama župe.“ (kan. 858§2). Iako u današnje vrijeme mnoge župe nemaju ili ne koriste krsni zdenac, bilo bi poželjno u skladu s liturgijskim prostorom ponovno „vratiti“ krsni zdenac u liturgijsku uporabu.

Nije dopušteno krstiti po hotelima i privatnim kućama

Zakonik jasno kaže da se bez potrebe ne krsti u privatnim kućama (usp. kan 860§1). Da bi se to dopustilo, treba postojati važan razlog, a dopuštenje daje mjesni ordinarij. Mjesni ordinarij je taj koji u izvanrednim slučajevima daje usmeno odobrenje (smrtna opasnost ili teška bolest), a u slučaju trajne potrebe (tijekom jednog dužeg vremena) daje pisano odobrenje, s točno određenim naputcima. Međutim, određene crkvene zajednice, pokreti, koji su bogatstvo Crkve, ponekad, radi određenog „komoditet“ sakramente slave po privatnim kućama, hotelima, dvoranama... Razumljivo je slavlje euharistije i ispovijed u dvoranama i hotelima prigodom određenog seminara, hodočašća, ali i tad je uputno, ako je ikako moguće, sakramente slaviti u sakralnom prostoru, obližnjoj crkvi ili kapeli. Slavljenje sakramenta krštenja te vazmenog bdjenja u dvoranama i hotelima liturgijski je neprihvatljivo, a pastoralno promašeno. Nikad ljudski komoditet ne može zamijeniti liturgijski prostor za slavljenje sakramenata. Nikad hotel ne može zamijeniti crkvu, stol oltar, krsni zdenac kanta (sic).

Drugi problem koji se javlja kod slavljenja sakramenata po hotelima i privatnim dvoranama jest što se narušava jedinstvo župne zajednice. Župna je zajednica svakom kršteniku iznad bilo koje druge grupe, zajednice, unutar župe ili dijeceze. Zakonik jasno kaže: „Nitko ne smije, osim u prijeko potrebi, bez potrebnog dopuštenja krstiti

na tuđem teritoriju ni svoje podložnike.“ (kan. 862) Ovo se upravo događa: da pojedini svećenici, slaveći krštenje po hotelima i dvoranama, krštavaju na tuđem teritoriju. Sakrament je valjan, ali upitna je ekleziologija onoga koji to čini. Budući da taj svećenik koji je krstio na tuđem teritoriju, sad treba upisati krštenika u matice krštenih, javlja se problem. Župnik na čijem se teritoriju to dogodilo ne želi upisati krštenje u matice krštenih jer želi sprječiti buduće takve čine. Tad se krštenje obično upisuje kod nekog trećeg župnika. Taj treći župnik nema nikakve pravne osnove upisati krštenje u matičnu knjigu svoje župe. Ipak, krštenje treba upisati u matičnu knjigu one župe na čijem je teritoriju bilo krštenje (usp. kan. 878). Župnik mesta krštenja djeteta ne može uskratiti upis u matice krštenih. Jedino može stvar izložiti mjesnom ordinariju i apelirati da urazumi „nerazumno“ krstitelja. Takoder, nastaje problem upisa mesta krštenja. U Puli, gdje ima više župa, ne može se upisati samo Pula, već se mora upisati točno mjesto – naziv „objekta“ u kojem je bilo krštenje (crkva sv. Nikole u Pješčanoj Uvali, ili crkva sv. Franje, ili hotel taj i taj...). Biskupi Splitsko-makarske metropolije, ali i drugi u Hrvatskoj, zabranili su slavljenje vazmenog bdjenja po hotelima i privatnim dvoranama, kao i slavlje krštenja.

Krštenje u bolnici

Dopušteno je u izvanrednim prilikama krštenje imati u bolnicama i klinikama, zbog zdravstvenog stanja djeteta ili onoga koji se priprema na krštenje pa je naglo obolio. Svakako da izvanredne situacije ne smiju postati redovita praksa. Izvanredna situacija nije slavljenje vazmenog bdjenja u hotelu, kao što to nije neki pobožan susret određene zajednice na nekom privatnom mjestu. Slavljenje krštenja izvan sakralnog prostora otvara Pandorinu kutiju za slavljenje i drugih sakramenata izvan sakralnog prostora, posebno sakramenta ženidbe.

ŠTO MOŽE PROBUDITI ISTARSKE KATOLIKE

✉ MARIO SOŠIĆ

UHrvatskoj je na djelu, a u posljednje vrijeme s posebnom žestinom, antikatolička hysterija – revolucija. Nju provode, kao prvi bojovni ešalon, razne fanatizirane nevladine udruge, skupine i pojedinci, koje u pozadini aktivno usmjeravaju i podupiru «specijalci» iz aktualne kukuriku vlasti i iz predsjednikovih dvora. Da bi ta stvar bolje uspjela, javno se mjenje huška protiv Crkve i vjernika preko većine glavnih pisanih i elektronskih medija u Hrvatskoj. Jedini istarski dnevnik ne zaostaje u tome. Ali kako objasniti tu demonsku, prljavu i bezrazložnu ofenzivu? Jednostavno! Nakon što je aktualna lijeva kukuriku vlast, zajedno s predsjednikom države, gospodarski, društveno i socijalno, doslovno upropastila Hrvatsku, i svjesni da nemaju gotovo nikakvih izgleda ostati na vlasti, oni metodom «spaljene zemlje» zadrnjim snagama i sredstvima jurišaju na Crkvu, branitelje, itd., dakle, na one društvene skupine koje smatraju svojim najvećim, i trajnim, protivnikom i najjačim osloncem demokratske i nacionalne hrvatske svijesti.

Široka protukatolička ofenziva

Događaji se na tom antikatoličkom planu nižu jedan za drugim. Počelo je pokušajem uvođenja nastranog zdravstvenog (seksualnog) odgoja u škole. Zatim se problematiziralo temu vjeroučaka u školama, na način da se najprihvatljivije rješenje, za njih, vidi u njegovu izbacivanju iz obrazovnog procesa. On bi se izbacio, a istovremeno se u program ugurava tzv. građanski odgoj koji je kontaminiran raznim rodnim i ljevičarskim, protukršćanskim, ideologijama. Takvoj se situaciji, s više ili manje uspjeha, suprotstavljuju osobito razne hrvatske laičke katoličke udruge i zajednice, ali i službeno crkvene strukture u Hrvatskoj. Sve to, međutim, ne zaustavlja antikatoličku hysteriju, već se u tome ustraje i otvaraju se još i druge iz tog plana. Traži se uvođenje posebnog crkvenog poreza za članove Crkve te isključivanje Crkve iz mogućnosti sufinanciranja pojedinih svojih projekata iz javnog proračunskog novca. Pa se onda pokreće široka i koordinirana akcija, iz vlade, od strane predsjednika i iz civilnog društva, za promjenom (poništenjem) tzv. Vatikanskih ugovora, kojima je Hrvatska krajem devedesetih, poput mnogih drugih katoličkih europskih zemalja, na pravedan

način riješila, i na dugi rok, svoje odnose s Vatikanom (kao priznatim specifičnim subjektom međunarodnih odnosa). To je Hrvatska jednostavno morala učiniti, i iz moralnih razloga, jer su raniji odnosi države i Crkve za vrijeme bezbožne komunističke vladavine bili grubo i jednostrano poremećeni na štetu katolika i njihove Crkve. Ta naslijedena mržnja i bijes na Katoličku Crkvu i njene pripadnike, danas oblikovana i aktivna ponajviše u raznim udrugama civilnog društva i ljevičarskoj politici, rezultirala je nedavno u Zagrebu i neviđenim fizičkim napadajem na jednu katoličku aktivisticu. Taj se «neugodni» slučaj medijski i politički «stavio pod tehip» i sakrio. Umjesto te afere, otvoreno je novo protukatoličko bojište u jednoj zadarskoj školi. Tamo je nedavno postavljen Marijin kip, na dnu školskog hodnika, prokazan kao nedopustivo mijehanje Crkve u sekularnu državu i uz jasan zahtjev da se Gospa ukloni. Uopće sva ta, i druga, zbivanja apsolutno podsjećaju na razdoblje poslijeratnog (1945. i nadalje) revolucionarnog grubog gonjenja vjere i Crkve.

To nas mora duboko zabrinuti jer su te metode, kasnije proširene i na druge društvene skupine u Hrvatskoj, proizvele dugotrajnu komunističku diktaturu i neslobodu pojedinca i naroda.

Istarski revolucionarni odredi također jurišaju

Valu te antikatoličke hysterije, također i valu antihrvatske hysterije u političkom i društvenom smislu, naravno da su se pri-družile i «zdrave snage» iz istarskog društvenog i političkog ambijenta. Ponajprije, u tu hrvatsku antivjersku Platformu, uključilo se nekoliko udruga civilnog društva iz Istre (Poreč, Pula...). To se i očekivalo od njih, budući da su baš one permanentno najviše dotirane udruge «za ljudska prava» iz sredstava Istarske županije. Kao takve, istarska ih vladajuća politika rado rabi za «prljave ciljeve», za koje procijeni da bi joj, kao stranci, vjerojatno nanijeli političku štetu u jednom dijelu njena biračkog tijela.

Zatim se za prekid Vatikanskih ugovora i nudeći rješenja koja bi diskriminirala Crkvu i njegine vjernike, izjasnio i pokret (stranka) SRP (valjda I ČEKIĆ) iz Pule, rječnikom koji strašno prisjeća na staljinizam, logore, Križne putove, Gole otoke, i druge sofisticirane metode kojima su nji-

hovi uzori, još ne tako davno, ponosnim ljudima i vjernicima «tjerali Boga iz glave».

U cijeli taj koloplet protukatoličkih i protodemokratskih političkih silnica i strujanja u Istri, upleo se i jedan od vodećih SDP-ovih kukurikavaca u Istri, s fotografijom u Zagrebu, i to s «posve modernom, te budućnosti i razvoju okrenutom idejom». On, naime, predlaže, gotovo naređuje, da se u Istri osnovnim školama moraju vratiti nekadašnji njihovi revolucionarni nazivi. Pa bi tako u Puli OŠ Šijana postala OŠ Neven Kirac, u Rovinju bi OŠ Jurja Dobrile postala OŠ „Savo Vukelić“, a izgubljene bi škole nanovo pronašli i Moša Pijade, Ivo Lola Ribar i drugi njima slični i «priznati demokrati iz regiona».

Gdje su hrabri i ponosni istarski ljudi?

Ako nam je do čuđenja, neka nam nije do smijeha. Gotovo sam siguran da se te nje-gove «suvremene i korisne» ideje u ovoj i ovakvoj Istri mogu i provesti. I to bez problema. Realizaciju smo sličnih «pametnih ideja» već višekratno doživjeli u Istri. Na-primjer, promjena imena školi u Umagu ili obnova i gradnja Parka revolucionara u Puli.

Kad se to dogodi, na svečanost će preimenovanja sigurno doći i svi gradonačelnici i župan. Limena će glazba svirati stare poznate koračnice, od Triglava do ...Beograda. SRP-ovci i drugi njima bliski NGO-vci stajat će na svečanoj tribini. Gustafi, Livio i Rade, i toliki drugi iz regiona, održat će urnebesni glazbeno-literarni performans. Predsjednik će sto posto, ako to bude prije izbora, nazočiti tom derneku. A i premijer će preko Videowalla čestitati. Narod će biti zadovoljan. Uostalom, dijelit će se ukusan i besplatan grah (pasulj) i sve će izgledati kao nekad.

A gdje smo tu mi? Što je s nama? Hoće-mo li možda mi, istarski katolici, demokrati, oporba, nas bar nekoliko desetaka tisuća politički ugroženih u Istri, negodovati, demonstrirati ili barem glasovati protiv onih koji su akteri, ne ovog zamišljenog i imaginarnog scenarija, nego stvarne protukatoličke i protuhrvatske svakidašnjice u Hrvatskoj i Istri? Ma nećemo! Jer nismo solidarni, a nemamo ni vodstva. Zato nam se zbog nečinjenja, zbog neizlaska na izbore ili zbog biranja bezbožnika, a ne vjerni(ka)ce, polako i sigurno vraća ono ranije nepravedno i demonsko vrijeme.

SJEMENIŠTARAC U KOPRU

 VJEKOSLAV MILOVAN

Već u vrijeme dok je Miro Bulešić pohađao osnovnu školu u Juršićima, bilo je to tijekom četiriju školskih godina, od 1926./27. do 1929./30., svojim je ponašanjem privukao pozornost mladog katehete u školi i juršićkog kapelana vlač. Ivana Pavića. Kao dušobrižnik on ga je nadalje bolje upoznao kad je djecu pripremao za prvu pričest, pa kod priprave za krizmu, a dakako i prigodom redovnog dolaska mladog Bulešića na nedjeljnu misu. Vrijedan kapelan opazio je kako se dječak Miro ističe svojim zrelijim ponašanjem i zaključio je da bi mogao biti dobrim sjemeništarcem, a kasnije vrijednim svećenikom. Miro se osim toga rado susretao i družio s dvojicom sjemeništaraca, braćom Antunom i Valentinom Cukarićem, iz susjednog sela Cukrići koji su posve blizu sela Čabrunići, rodnog sela M. Bulešića. Na prijedlog vlač. Pavića Miro je pokazao svoju želju da se usmjeri prema sjemeništu, a svoju suglasnost tom programu dali su i njegovi roditelji. Vlač. Pavić pobrinuo se da Miro u jesen 1930. bude primljen u zavod „Alojzjeviše“ u Gorici, a to je bila zapravo pripravnica za sjemenište; tu je on završio i peti razred osnovne škole. Miro je ondje susreo i budućeg kolegu Stanka Macuku iz Sv. Petra u Šumi, susjedne biskupije tršćansko-koparske. Iduće školske godine, 1931./32., oni će obojica prijeći u zajedničko Međubiskupijsko sjemenište u Kopru. Za Miru se i dalje brinuo vlač. Ivan Pavić, održavajući kontakte s njegovim župnikom u Svetvinčentu i biskupijom u Poreču. Kao sjemeništarac u Kopru Miro će provesti osam školskih godina, od 1931./32. do 1938./39.; prvih pet godina bile su gimnazijalne godine, a daljnje tri bile su licej. Cijelo to vrijeme boravio je u zgradama sjemeništa, u blizini biskupijske kuće i koparske katedrale. Za Božić i Uskrs sjemeništarci su redovito išli kući, a veliki ljetni praznici dolazili su u lipnju. Miro se tada vraćao u rodni kraj, u svoje Čabrunice.

„Pamtim ga kao dobrog dječaka“

Kako su tekle godine dječaštva i mladosti, najviše smo prigodom službenog Biskupijskog istraživanja (2000. g.) saznali od njegove bliske rođakinje i vršnjakinje Marije Buršić. Ona je za Miru posvjedočila: „Pamtim ga uvijek kao dobrog dječaka. U školi se uvijek isticao među najboljima. Kad bi došao iz škole rado je pomagao roditeljima na selu u kućnim i poljskim poslovima... Zauzimao se za djecu koja su lošije učila i svima je rado pomagao... Dobro se sjećam kako je nastavio peti razred [osnovne škole] u Gorici, a potom je nastavio u

sjemeništu u Kopru. Nikoga nije iznenadio njegov odlazak u sjemenište...“ (Knjiga: F. Veraja, *Miroslav Bulešić, svećenik i mučenik....*, Poreč, 2013., str. 85). Od njegova mlađeg brata Josipa doznajemo kako se Miro u mladosti posebno zanimalo za neka tada novija tehnička dostignuća. Tako se, naprimjer, dok su bili još doma u Čabrunićima, on zanimalo za radio: u rođnoj kući na tavanu on je bio razvukao neke žice kao antenu i onda slušao na slušalice radijske prijenose. A i kasnije, kad je već bio svećenik u Baderni, u selu tada još nije bilo struje, Miro je nabavio veći akumulator, valjda od kamiona, i postavio ga u kuhinju tako da su imali svjetlo za pet-šest dana; potom bi ga opet odvezao u Poreč da se napuni. On se već kao mlađomisnik služio i pisacim strojem, što je tada bila rijetkost...

„Neka vam bude za uzor!“

Gledе života M. Bulešića u sjemeništu, poglavari i kolege potvrđuju kako je on u Kopru bio uvijek uzorna ponašanja. Tako se mons. Ivan Bartolić, koji je u školi bio dvije godine mlađi od Bulešića, dobro sjeća kako su ga poglavari i profesori na osobit način cijenili kao uzorna sjemeništarca i u više su im navrata rekli: „Guardate quel Bulessi..., come si comporta bene! [Gledajte onog Bulešića, kako se lijepo ponaša!] Neka vam bude ‘di esempio’, za uzor!“ Za vrijeme praznika, u domaćem kraju, Miro se posebno družio sa skupinom sjemeništaraca koji su se okupljali uz crkvu u Juršićima: bila su to trojica braće Cukarić, Miloš Velikanje iz Juršića i Vinko Pereša iz sela Bičići. Tijekom ferija oni su prigodice biciklima posjećivali i druge kolege, a i svećenike. Od umirovljenog svećenika Valentina Cukarića, koji je po školi i dobi bio godinu dana stariji od Mire, čuli smo (2001.) kako su se njih dvojica družili tijekom praznika: „S Mirom smo bili češće skupa kroz praznike i išli biciklima do naših svećenika: i Brumnića i Jurce i Pavića... To je nama bila prilika da se vidimo, da malo prođemo okolo, da pohodimo naše svećenike... Pa to nas je uzdržalo u zvanju! ... Eto, vlač. Brumnić nam je omogućio da smo ja i pok. Bulešić bili jednu sedmicu na Učki...; spavali smo tamo u nekoj privatnoj obitelji... i po Učki šetali, gledali lijepo prizore... U jutro je bilo lijepo gledati, kad sunce ističe, na zapad na Istru, kao na topografskoj karti!... A navečer kad sunce zapada – poći na Učku i gledati tamo prema Dalmaciji..., najprije Kraljevicu, Crikvenicu, Krk i drugo... Bilo nam je vrlo lijepo tih šest-sedam dana, kroz ljetne ferije... To smo bili još u Kopru, sjemeništarci...“ Ne smijemo zaboraviti da su Istra i Učka tada bile u sastavu Italije, a mlađi su sjemeništarci s posebnom

pozornošću i živim osjećajima s brda promatrali bliske krajeve Primorja, koji su bili u Hrvatskoj.

Poniženja od talijanske šovinističke okoline

Potrebitno je spomenuti da su koparski sjemeništarci, Hrvati i Slovenci, tijekom tih godina i posebno nakon 1930., doživljavali u samom svom zavodu teške pritiske i poniženja od talijanske šovinističke okoline. Školski prijatelj M. Bulešića, vlač. Stanko Macuka, ispričao je kako su hrvatski sjemeništarci bili često ponižavani od učenika i nekih profesora. Jednom je zgodom Miroslav Bulešić, izgubivši strpljivost, udario u školi nekoga druga, ali odmah se rasplakao. Nastupio je tada prefekt, pošli su rektoru i na upit zašto je to učinio, odgovorio je: „Koliko smo Vam puta rekli kako se oni odnose prema nama, kako nam se rugaju, a Vi niste ništa poduzeli!... Neki poglavari nisu bili na visini svoje službe. Macuka i Bulešić imaju riječi pohvale za ravnatelja Fortunata Fornassara, ali ne za Giorgia Brunija i druge. „Svi su bili fašističkog usmjerenja... prefekti... doravnatelj.“ (F. Veraja, n. dj., str. 17). I sam Miro Bulešić, kao svećenik, u svom pismu biskupu Radossiju od 16. svibnja 1946. otvoreno navodi: „Naša su se najosnovnija prava gazila.“ (v. F. Veraja, n. dj., str. 259) U mlađenackim godinama i Miro je tako prolazio brojne napetosti i kušnje, koje je ipak ustajno nadvladavao, posebno molitvom i žrtvama. Iz vremena kad je kao šesnaestogodišnji mlađić bio u početcima prve godine liceja u koparskom sjemeništu, bilo je to u prosincu 1936., sačuvana nam je spomen-sličica kojom je Miro želio obilježiti svoje odijevanje kleričkog odijela – talara; odlučnim potezima, jasnim i lijepim rukopisom Miro je na spomen-sličicu vlastoručno zapisao: „Miroslav Bulešić/spominje svoje/Oblačenje Talara./ Kopar, 13. prosinca 1936.“ Iznad toga teksta, kao prigodno geslo naveo je svetopisamske riječi iz Psalma (30,15): „Bog moj si Ti: u rukama Tvojim je sudbina moja.“ Dok promatramo ovu spomen-sličicu, čini nam se kao da se već iz nje može nazreti nešto od one snage, odlučnosti i čvrstoće koja će kasnije odlikovati njegovo odvažno i neustrašivo svećeničko djelovanje. Svoje sjemenišne godine u Kopru Miro je sretno dovršio velikom maturom u lipnju 1939., produbljajući u svojoj svijesti vjeru i nadu koju je već davnio svojom izrekom bio izrazio psalmist: „Bog moj si Ti, u rukama Tvojim sudbina je moja!“ Miro se već rano bio odlučio nastaviti put prema svećeništvu.

Hodočašće Majci Božjoj od Zdravlja

HRELJIĆI U nedjelju 12. listopada 2014. godine održano je tradicionalno hodočašće vjernika Majci Božjoj od Zdravlja u Hreljićima. Misno slavlje ispred crkve predvodio je biskup u miru mons. Ivan Milovan sa susjednim župnicima. Biskup je prigodnu homiliju posvetio temi obitelji, toj, kako je rekao, temeljnoj stanici društva. Na ovom mjestu stoljetnoga dolaženja, mjestu molitve, zavjeta, uslišanja i duhovne obnove, upravo zbog majčinske prisutnosti Majke Božje od Zdravlja, ovo nam mjesto, ova crkva, pruža poseban osjećaj obiteljskog zajedništva, topline i poziva na molitvu za mir u svijetu i na molitvu za obitelj, tog najvećeg i danas najugroženijeg dobra čovječanstva. Društvo je zdravo koliko je zdrava obitelj kao njegova osnovna stanica. Obitelj je jedno od najvećih dobara čovječanstva, budućnost svijeta prolazi kroz obitelj, citirao je mons. Milovan sv. Ivana Pavla II. Ne samo da su se u posljednjih nekoliko desetljeća dogodile velike promjene u životnim okolnostima obitelji općenito, nego

je i sam poimanje obitelji kao zajednice utemeljene na braku muža i žene uzeto na nišan relativističke etike koja se probija u prostor javnoga mnjenja i samoga zakonodavstva. Taj novi mentalitet utječe na stabilnost obitelji kao i na njezino poslanje i funkcioniranje, što je vidljivo iz velikih kriza koje zahvaćaju obitelji, mlađe i društvo općenito. Propovjednik je u nastavku iznio primjer uzornog bračnog para Quattrocchi iz Rima koju su živjeli uzornim vjerničkim životom te iznijeli njihove sugestije o vjerničkom životu obitelji. Tko promiće obitelj, taj promiće čovjeka, a tko napada obitelj, taj napada čovjeka, zaključio je Biskup te nadodao da je u rukama obitelji budućnost društva. Nakon misnoga slavlja uslijedila je tradicionalna svećana procesija s kipom Majke Božje oko crkve i groblja, na kojoj su osim mnoštva vjernika sudjelovali i članovi različitih KUD-ova u narodnim nošnjama. U nastavku, osim druženja i zabave, na prostoru nedaleko crkve održane su i razne sportske aktivnosti, do poslijepodnevnog misnog slavlja u 17

sati. Misno slavlje pjevanjem je uzveličao Župni zbor sv. Kuzme i Damjana iz Fažane. Nakon mise nastupili su članovi kulturno-umjetničkog društva „Rakalj“ iz Raklja te KUD „Dvigrad“ iz Kanfanara. Osim velikog mnoštva vjernika iz raznih dijelova Porečke i Pulsko-biskupije, hodočasnici su pristigli i iz susjednih nadbiskupija, posebno je brojna ove godine bila jedna skupina iz Jelenja. Svake godine dolaze organizirano i članovi udrugica osoba s poteškoćama pa je tako ove godine, osim Udruge distrofičara Istre, bila nazočna i pulska Udruga „Pčelica“ koja skrbi o djeci s Downovim sindromom, rekao je župnik, v.l. Okadar, u izjavi za medije. Crkva Majke Božje od Zdravlja sagrađena je 1726. i od tada je značajna hodočasnička meta za vjernike toga kraja. Župa Hreljići, sa svojih oko 800 stanovnika, župa je Vodnjanskog dekanata, čije stanovništvo, osim u najvećem selu Manjadvorci, živi i u još desetak manjih sela. (G. K.)

HRVATSKI ISTARSKI PREPORODITELJI:

Ernest Jelušić

DR. SC. MAJA POLIĆ

HAZU Zavod za povijesne i društvene znanosti Rijeka

Preporoditeljskom strašću pisao je stihove o Istri (Istarske elegije, Istarske legende), o znamenitim istarskim ličnostima, poput Jurja Dobrile, Matka Mandića, Vinka Rubeše, a znao je u njima i ostavljati tragove programatske osnove hrvatskoga preporodnog pokreta, primjerice, u pjesmama *U osvit!*, *Na odlasku i Jeka*. Među pjesmama je prigodnicama proizašlima iz Jelušićeva pera i pjesma *Na odlasku* koju je uglazbio Matko Brajša Rašan, a bila je posvećena maturantima hrvatske velike gimnazije u Pazinu iz školske 1906./1907. godine.

Medju pripadnike druge generacije istarskih preporoditelja ubrajamo i Ernesta Jelušića, rođenoga 24. listopada 1863. u Kastvu. Pučku školu pohađao je u rodnom mjestu, nakon čega započinje pohađati slavnu gimnaziju u susjednoj tadašnjoj Rijeci. Ondje je završio pet razreda, te odlučivši kao životni poziv odabratи učiteljevanje, odlazi u Kopar u tamošnju Učiteljsku školu.

Godine 1884. započinje kao učitelj djelovati u Lipi, gdje se zadržao šest godina. Na poziv uglednih Pazinjana odlazi u tamošnju novootvorenu hrvatsku pučku školu. Ondje predaje od 1890. do 1899. godine. Pazinsko razdoblje veoma je plodno za Jelušićevu društvenu djelatnost koja doživljava punu afirmaciju. Bili su to i vrlo mukotrpni dani za Jelušića, s obzirom na velik broj učenika koje je imao. Njegovo se

učiteljevanje onđe ocjenjuje kao izuzetno važno za početke školstva na hrvatskom jeziku u Istri.

Kulturno-prosvjetna djelatnost

Uz redovan posao u školi, organizirao je kulturno-prosvjetnu djelatnost u okviru tamošnje Čitaonice, a bio je i jedan od osnivača pjevačkoga zbora i tamburaškoga orkestra. Godine 1897. bio je jedan od osnivača hrvatsko-slovenskoga učiteljskog društva «Narodna prosvjeta» u Pazinu te njegov prvi predsjednik. Svrha toga društva bila je organizirana borba za školu na materinskom jeziku, kao i poboljšanje položaja učitelja i njihovim stručnim usavršavanjem te, općenito, poboljšanje rada u školi. Djelovalo je za područje kotareva Pule, Poreča, Kopra i Pazina. Od godine 1906. nosi naziv «Hrvatsko učiteljsko društvo za Istru», proširivši područje svojega djelovanja i na kotar Volosko. Iste je godine Društvo utemeljilo glasilo *Narodna prosvjeta*, za školstvo, književnost i prosvjetu. Jelušić postaje njegovim prvim urednikom te na tome mjestu ostaje tri godine. U tome se periodu na stranicama časopisa našlo mnoštvo literarnih sadržaja, stoga se *Narodna prosvjeta* smatra i prvim istarskim časopisom za književnost.

Šrwan obiteljskom tragedijom, odnosno smrću supruge Zorke Brozović i sina, obolio je i bio umirovljen. Nakon oporavka dolazi u Pulu za nadučitelja Družbine

škole u Šijani, gdje je ponovno vrlo aktivan u školi i izvan nje, i to kao njezin prvi ravnatelj. U Puli je ponovno zasnovao obitelj s tamošnjom učiteljicom Ružom Benigar s kojom dobiva sina Tihoraja. Preminuo je 13. ožujka 1910. u Zagrebu te je pokopan na tamošnjemu groblju Mirogoj.

Književni rad i preporoditeljska strast

Ernest Jelušić bavio se i književnim radom. Pisao je, među ostalim, prigodne pjesme u kojima se očituju težnje hrvatskoga naroda Istre i daje sliku političkoga stanja. Pjesme i ostale napise objavljivao je u više hrvatskih preporodnih glasila, pa je tako, primjerice, u *Narodnoj prosvjeti* objavio dvadeset i dva priloga, a objavljivao se i u listu *Naša sloga*. Objavljivao je pod vlastitim imenom ili pod nadimkom Silvan. Preporoditeljskom strašću pisao je stihove o Istri (*Istarske elegije, Istarske legende*), o znamenitim istarskim ličnostima, poput Jurja Dobrile, Matka Mandića, Vinka Rubeše, a znao je u njima i ostavljati tragove programatske osnove hrvatskoga preporodnog pokreta, primjerice, u pjesmama *U osvit!*, *Na odlasku i Jeka*. Među pjesmama je prigodnicama proizašlima iz Jelušićeva pera i pjesma *Na odlasku* koju je uglazbio Matko Brajša Rašan, a bila je posvećena maturantima hrvatske velike gimnazije u Pazinu iz školske 1906./1907. godine.

„Mučenici su najbolje razumjeli smisao križa“

FAŽANA Svečanim je koncelebriranim misnim slavljem 26. rujna 2014., koje je predvodio biskup u miru mons. Ivan Milovan, uz nazočnost načelnika PU istarske Dragutina Cestara te mnogih djelatnika policije, ujedno proslavljen i Dan policije. Uz načelnicu Adu Damjanac, predsjednika Općinskog vijeća Timoteja Pejića te članove Općinskog poglavarstava i mnoštvo vjernika te župe, misnom slavlju nazočili su i inozemni gosti koji u Fažani provode svoj godišnji odmor. Spominjući se svetih Kuzme i Damjana Biskup je u prigodnoj homiliji istaknuto govorio o križu, tom „simbolu Kristove ljubavi za nas“. Iako križ u prvim stoljećima kršćanstva nije korišten kao univerzalni simbol, nakon Milanskog edikta on to postaje, i tako je sve do danas. Križ je simbol u sakramentima. Križ je simbol koliko Bog voli čovjeka. Velika je cijena na križu plaćena za spas čovjeka i stoga je on simbol pobjede i života. To su najbolje razumjeli mučenici, poput našeg bl. Miroslava Bulešića, koji je živio za povjerene mu vjernike, i za svoju je vjeru bio spremjan položiti i žrtvu života. Iako ne na crveno, krvno mučeništvo, svi smo svakodnevno pozvani na bijelo mučeništvo, samoodricanje i spremnost prihvatanja боли i patnje za bližnjega, naglasio je mons. Milovan. I papa Franjo često govori o toj spremnosti dnevnog nošenja križa i prihvatanja poteškoća. To je ono što je bl. Bulešić u svojim zapisima nazivao bijelim mučeništvom jer su upravo teškoće i napor put koji vodi k dobru, *per aspera ad astra*, zaključio je mons. Milovan. Na kraju misnoga slavlja, osim prigodnih zahvala župnika vlč. Ilijie Jakovljevića, predstavnici župljana čestitali su mons. Milovanu njegov zlatominički jubilej te mu prigodno poklonili talar, mitru i križ. Čestitkama se u prigodnom obraćanju pridružio i načelnik PU istarske Dragutin Cestar. Nakon mise na trgu ispred crkve upriličeno je druženje svih okupljenih.(G. K./L)

TKO PJEVA DVAPUT MOLI!

VLČ. BLAŽ BOŠNJAKOVIC

U studenom će biti «smotra» crkvenih, župnih zborova (u čast svetoj Ceciliji, naravno). Svaki će se zbor truditi dati najbolje i najlepše od sebe, prema svojim mogućnostima. Bit će tu vjerojatno i manja doza natjecateljskog karaktera, možda i doza nesvakidašnjeg odijevanja za crkvene prilike... Je li to doista i potrebno na jednoj crkvenoj, »duhovnoj», manifestaciji? Svakako bi to trebalo biti u drugom planu, a naglašena neka bude jednostavnost, skromnost, poniznost, radost, velikodušnost, dobranmjernost, duhovnost. Da! Baš bi to trebalo biti i tome bi trebalo svjedočiti crkveno pjevanje. Ne samo tada, nego uopće. Zašto onda u našim crkvenim zborovima nekad prevagne ono što nije primarno za crkveno pjevanje?

Je li problem u odnosima među pjevačima, u dijelu pjevača kojima nije jasno zašto su tu ili imaju raznorazne razloge zašto su se priključili određenom crkvenom zboru?

Hvala Bogu, najveći je broj pjevača koji su u zboru zato što stvarno žele Bogu pjevati. Žele svoj dar pjevanja (ili muziciranja) ugraditi u liturgiju da ona bude veličanstvena »oda radosti« Bogu i crkvenoj zajednici. Njima je glazba najbolji način kako se mole Bogu.

Drugi su tu jednostavno zato što imaju sluha i volje pjevati pa im se ovdje pružila prilika konkretizirati svoj talent. Njih više zanima pjevanje samo po sebi. Jednako bi to činili i u nekoj svjetovnoj grupi pjevača. Budući da im vjerski »štih« u (crkvenom) zboru nije najvažniji, važno je da ono što pjevaju dobro zvuči. Više puta ne razumiju liturgijski, sakralni tekst, iako misle da znaju. To je zato što skladbi ne prilaze iznutra, s nutarnjim razmijevanjem, produhovljeno, nego samo »tehnički«.

Ima onih koji su došli zato jer ih je dobromajerna prijateljska osoba pozvala u zbor, nadajući se da će ih to privući bliže vjeri, Crkvi, praktičnom vjerničkom životu, iako su oni jako daleko od toga. Neki dođu usred životnog sloma. Ima slučajeva da rečena dobra namjera uspije. O, kakva li blagoslova! Osoba živne, produhovi se, mijenja svoj život nabolje... preprirođena je. I to se na njoj vidi i cijela liturgijska zajednica i cijeli zbor uživaju blagodati tog obraćenja. Ali...to se ne događa baš često. Neke osobe ostaju »one stare« i svojim svjetovnim stilom i »svjetovnom duhovnošću« utječu na druge: izazivaju nepotrebne razmirice, dure se, dižu nos, hoće biti prve... Drugi nalaze razne razloge zašto im se mora dati prednost pred, barem, nekim. Treći se nameću, iako nemaju kvalitete, ali imaju neke druge »vrijednosti«: pjeva od malih nogu, bila je u crkvi i onda kad drugi nisu, uvijek se pjevalo to i tako, kako ona kaže, njezin/njegov barba je zvonar, sakristan, tetak svećenik, ujna časna sestra, itd., itd. Često su takve osobe jednostavno prevažne sebi. Takve osobe nastoje na bilo koji način dominirati pa se unutar zbara stvaraju nepotrebne podjele.

Treba raditi baš ono što ta gospoda misle da znaju i da im ne treba netko nadobudan dati pouku o skladbi jer im je to dosadno. Dosadno je onima koji nemaju u sebi duhovnih potreba. Zato je ponekad potrebna svećenika prisutnost na vježbama. Potrebno je da teološki protumači sadržaj i smisao pjesme: svima, ne samo nekim. Za taj zadatak ne mora imati nimalo sluha. Nije dovoljno dati samo suhoparno objašnjenje pjesme; potrebno je dati suvislu katehezu s »nabojem Radosne vijesti« tako da se najprije sam pjevač nađe u pjesmi, da to bude njegova vlastita molitva Bogu, a tada će to i zajednica vjernika prepoznati kao svoju molitvu, svoju radost, svoj vapaj, svoju tjeskobu, svoju nadu...

Svaki si svećenik i zborovođa moraju odgovoriti: želim li akademski pjevački zbor ili vjernički pjevački zbor; svjetsku ili Božju slavu? O odgovoru ovisi kakav će zbor biti!

Relikvije u pulskoj katedrali

✉ STANKO JOSIP ŠKUNCA

Uvijeme pulskog biskupa Alojzija Marcella (1653. – 1661.) 1657. g. otkrivene su u pulskoj katedrali moći nekolicine starijih mučenika i svetaca što je izazvalo veliko oduševljenje pulskih vjernika. Papa Aleksandar VII. poklonio je biskupu Marcellu relikvije sv. Purpurina, o kome se zapravo ne zna ništa, osim da su moći nađene u rimskim katakombara pa se pretpostavlja da se radi starokršćanskog mučeniku. Biskup je relikvije htio smjestiti u stari kameni sarkofag iz III. st. koji je od 1451. služio kao glavni oltar Katedrale. Kad je ovaj otvoren, u njemu je nađeno pet piksida s ovjerenima dokumentima i olovnim pečatima s imenima pet svetaca: Jurja, Dimitrija i Teodora, mučnika, Bazilija Velikog, biskupa, sv. Flora i bl. Salamuna, ugarskog kralja. Dokumenti nam govore da su svete moći stavljene u sarkofag godine 1451. O ovim relikvijama govorila je i stara predaja, a uz njih su se još spominjale relikvije sv. Hermagore i sv. Fortunata. Bernardo Schiavuzzi (Il duomo di Pola, 6) našao je podatak da su moći sv. Jurja i sv. Teodora u Pulu donijeli godine 312. kršćani iz Salone bježeći pred progonom koji je tamo još bjesnio pod carem Dioklecijanom. Riječ je, dakle, uglavnom o česticama kostiju poznatih starokršćanskih mučenika. Evo nekoliko riječi o svakome:

Sv. Juraj (Georgius) je prema izvješću o njegovu mučeništvu (passio) živio

krajem 3. i početkom 4. st. Podrijetom iz Kapadocije u Maloj Aziji, došel je u Palestinu gdje je postao vojnik tjelesne garde cara Dioklecijana. Dirnut Evangelijem, rasproda svoje imanje i podijeli ga siromasima te se javno prizna kršćaninom. Kako se nije htio odreći Krista, osuđen je i mučen kotačem za mučenje, no čudom ostane živ. Prema legendi uspio je obratiti i svog zapovjednika (magister militum) i kolege, koji su zatim pogubljeni, pa i samu caricu Aleksandru. Nakraju je ponovno osuđen te mu je odrubljena glava. Tek kasnije sv. Juraj poprima lik legendarnog junaka koji jašući na konju spašava kraljevnu od zmaja koga ubija svojim kopljem. I sveti Demetrij i Teodor bili su vojnici.

Sv. Dimitrije - Između više mučenika Dimitrija najpoznatiji i najčašćeniji je onaj koji se štuje u Solunu. No, i o njemu se malo znade. Prema mišljenju istraživača on je bio iz Sirmija (današnje Srijemske Mitrovice), rimski vojnik, zatim je kao kršćanin ređen za đakona, mučen u doba cara Dioklecijana i veoma čašćen u svom gradu Sirmiju. Tu mu je Leoncije, prefekt Ilirika, početkom 5. st. sagradio veličanstvenu baziliku te je grad po njemu i dobio ime Mitrov Sirmij. Kad su Avari zajedno sa Slavenima 582. zauzeli Sirmij, kršćani su, bježeći iz grada, ponijeli sa sobom i tijelo sv. Dimitrija i donijeli ga u Solun, tako da su neki mislili da je tu i mučen. On se tu svake godine veličanstveno slavi 8. listopada.

Teodor iz Amasje na Crnom moru u vrijeme Dioklecijana odbija žrtvovati

idolima. Budući da je bio vrlo nadaren i inteligentan, prefekt mu dade vrijeme za razmišljanje da mu spasi život. No, on nastavlja navještati Krista, čak potpali hram božice Cibele. Uhvaćen je i osuđen da umre od gladi u tamnici, no čudesno ostane živ i veliča Isusa Krista. Konačno je 17. veljače 306. ubijen i mučen tako da su mu željeznim kukama do kosti gulili kožu i meso. Njegovo je popularnosti doprinio sv. Grgur Niški, koji mu je napisao panegirik. Relikvije sv. Teodora donesene su i čuvaju se u Brindisiju. Posebno je čašćen u Ravenni. U Veneciju je stigao ulomak njegovih relikvija 1267. gdje je dobio naslov de Stratelates. Čak se počelo vjerovati da je to neki drugi Teodor, sada s činom «general», te se slavi 7. veljače, dok «vojnik» ima slavlje 17. veljače. Čestica koja se čuva u Puli zacijelo je stigla iz Venecije. Kult trojice starokršćanskih mučenika – vojnika, Jurja, Dimitrija i Teodora u Europi se osobito proširio u vrijeme križarskih vojnih kasnije su štovani kao zaštitnici vojnika.

Sv. Bazilije Veliki (329. – 379.), kojega se moći čuvaju u Puli, vrlo je poznat istočni crkveni otac, biskup, otac i učitelj istočnog redovništva (bazilijanci). Pun Božjeg žara težio je i svoje učenike usmjeravao kršćanskom savršenstvu. Posebnu je pozornost posvetio liturgiji i obogatio liturgijska slavlja, brinuo se za siromahe, bolesne i putnike, za koje je osnivao ubožnice koje su začetci današnjih bolnica.

O sv. Floru i bl. Salamonu Ugarskom već smo prije pisali.

Početak nove akademske godine u pulskom sjemeništu

*Uutorak 14. listopada
2014. u pulskom
Biskupijskom misijskom
sjemeništu "Redemptoris
Mater" obilježen je
početak nove akademske
godine Visoke teološke
škole.*

Svečanom su početku u prostorima Sjemeništa nazočili: porečki i pulski biskup, ujedno i veliki kancelar Visoke teološke škole Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ mons. dr. Dražen Kutleša, generalni vikar Biskupije mons. Vilim Grbac, ravnatelj Pazinsko-kolegija preč. dr. Alejandro Castillo Jiménez, rektor sjemeništa Redemptoris Mater u Trstu mons. Janez Oberstar sa suradnicima, bogoslovi iz tršćanskog i pulskog sjemeništa, profesori, mnogi svećenici koji su u tom sjemeništu primili formaciju te drugi suradnici. U uvodnom je obraćanju rektor, preč. Piergiorgio De Angelis, predstavio svoje uže suradnike: vicerektora dr. Nikolu Mladinea, prefekta studija vlč. Juricu Manzonija i duhovnika dr. p. Ivana Fučeka. Počinjemo ovu godinu u kontek-

stu održavanja izvanredne sinode o obitelji, rekao je rektor De Angelis, i naglasio kako je to sjemenište za formiranje prezbitera za novu evangelizaciju, u kojoj će sudjelovati i obitelji, citirajući u tom smislu Statut Ustanove: „...u tom poslanju evangelizacije prezbiterima će pomagati čitave obitelji formirane na Neokatekumenskom putu...“ Dosad su iz pulskog sjemeništa, u 23 godine, izašla 62 prezbitera, koji služe u 14 biskupija, u 9 država, a neki od njih svoje poslanje vrše upravo s obiteljima, u novom načinu evangelizacije *missio ad gentes*. To je poticaj da, u ovoj godini Sinode, još više stavimo obitelj u središte formacije budućih prezbitera misionara, zaključio je rektor De Angelis.

Nakon pjevanog molitvenog zaziva Veni Creator predavanje je pod naslovom „Marijina proročka služba u današnjem svijetu“ održala dr. sc. s. Nela Veronika Gašpar. Nakon kratkog osvrta na svoju osobnu povezanost s marijanskom duhovnošću, dr. Gašpar svrnula je pozornost, citirajući papu emeritusa Benedikta XVI. i druge teologe, na činjenicu da teologija gubi svoje mistične crte zbog opasnosti prevladavanja antropoloških aspekata u teološkim tematikama te naglasila da je potrebno iznova staviti naglasak na prvenstvo pitanja o Bogu. Religija nije nestala, ali se javlja religija bez transcendencije, javlja se duhovnost bez Boga; suvremenim čovjek ima distancu od traženja odnosa stvorenja

s Bogom, u takvom ozračju jakog antropocentrizma mariolog De Fiores prepoznaće čovjekovu potragu za majčinskim licem Boga, za Božjim milosrđem u toj pustinji suvremenoga svijeta. Dr. Gašpar osvrnula se, temeljem djela Karla Rahnera, na tzv. privatne objave, koje, naglasila je, postkonciljska mariologija definira kao karizma, posebno iskustvo osobe, o kojima Rahner govori u svojem djelu vizije i proroštva. Nakon predavanja porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša podijelio je diplome osmorici diplomanata. Diplomu su primili: Mladen Pranjić, Filip Celent, Karol Homjeja, Petar Popović, Ireneo Del Zotto, Francesco Pescce, Karol Boltryk i Wladislav Niemyski. Uslijedilo je svečano misno slavlje koje je u kapeli sjemeništa, u koncelebraciji s tridesetak svećenika, predvodio biskup Kutleša. Neka nas Duh Sveti prosvijetli i neka nam Bog da snage da ostanemo na pravom putu vjere, rekao je Biskup u uvodnom pozdravu. „Crkva od vas u ovo teško vrijeme traži da budete Božji ljudi koji će prije svega biti pošteni jer samo tako ćete moći biti i dobri svećenici“, rekao je Biskup obraćajući se bogoslovima, i nastavio, „klonite se svega što liči na farizejizam, a tražite ono što je vječno. Molimo neka ova Teologija bude zaista Božje djelo, neka uvijek naučava nauk o Bogu, a ne o nečem drugom što je moderno u ovo vrijeme“, zaključio je biskup Kutleša. (g.k.)

„Podržimo suvremene Eufemije“

ROVINJ U utorak 16. rujna 2014. Rovinj je proslavio svoju nebesku zaštitnicu, sv. Eufemiju, kada se ujedno slavi i Dan grada. Središnje svečano koncelebrirano misno slavlje u župnoj crkvi sv. Eufemije predvodio je biskup u miru mons. Ivan Milovan, zajedno sa splitsko-makarskim nadbiskupom Marinom Barišićem, mjesnim ordinarijem Draženom Kutlešom te četrdesetak svećenika. Ove je godine blagdan proslavljen u posebno svečanom ozračju jer je mons. Milovan ujedno proslavio svoj zlatni svećenički jubilej u župi gdje je pastoralno djelovao više od tri desetljeća, prije preuzimanja biskupske službe. Osim toga, na svečanosti su sudjelovali i sudionici susreta animatora za duhovna zvanja nad/biskupijskih i redovničkih zajednica koji se, u organizaciji Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja Hrvatske biskupske konferencije, održava u Biskupijskom pastoralnom centru "Emaus" u Novigradu od 16. do 18. rujna 2014. Mons. Kutleša je u uvodnom obraćanju, nakon izražavanja dobrodošlice istaknuo posebnu povezanost Rovinja sa Splitom

preko svojih nebeskih zaštitnika, naime, i sv. Eufemija i sv. Duje, zaštitnik Splita, položili su svoj život za vjeru iste godine, 304., za vrijeme progona cara Dioklecijana.

Eufemijin sarkofag

Poput valovlja na kojem je Eufemijin sarkofag doplovio do rovinjske obale, jednako tako do nas dopire val milosrdne ljubavi Božje, i ta Ljubav želi u srce svakoga čovjeka unijeti poruku da je Božji. Vrlo se često čovjek udalji od sebe, od svoga srca, no Bog nas želi vratiti nama samima, bližnjima i sebi. U svijetu koji se gradi na sebičnosti i nepravdi potrebitno je osluškivati kako bismo osjetili taj milosni val Božje ljubavi te da bi nam, kao i Eufemiji, bio važniji Božji poziv nego 'dekret cara', rekao je mons. Barišić. Eufemija, što na grčkom jeziku znači 'dobro govoriti', zasigurno je drugima govorila dobro, a i živjela je takvim životom da se o njoj moglo govoriti dobro. Eufemija je bila mlada svjedokinja kršćanske nade. I danas ima takvih mladih koji poput Eufemi-

je žive kršćansku nadu. Toj mlađeži treba dati povjerenje i dopustiti da svijetu govore o boljoj budućnosti i da je stvaraju, da tu nadu uprisutuju ovdje u našoj sadašnjosti. Među nama ima Eufemija koje trebamo uvažiti i s njima graditi bolje sutra, naglasio je Propovjednik. Završne zahvale i čestitanje župnika uime župe izrekao je župnik i dekan preč. Milan Zgrablić. Svečanost je završena blagoslovom svetičnim relikvijama te ophodom vjernika oko sarkofaga. Misno slavlje veličanstvenim su pjevanjem popratili pjevači Zbora župe sv. Blaža iz Zagreba pod ravnjanjem Ronalda Brausa. Tijekom dana u župnoj je crkvi bilo više misnih slavlja, a posebno su svećane bile misa na talijanskom jeziku te misa poludanica koje je ove godine predvodio preč. Rudi Koraca, župnik iz Umaga, ovogodišnji zlatomisnik koji je dugo godina bio župnik u susjednoj župi Bale. Veliko mnoštvo vjernika ove je godine ispunilo velebnu crkvu sv. Eufemije potvrdivši tako važnost koju se toj svetici pridaje u Porečkoj i Pulskoj biskupiji. (G. K.)

TRICIKL - MOJ TREĆI ŽIVOT

Dean Takač iz Labina, mladić s posebnim potrebama, dobio je, zahvaljući donaciji Osnovne škole "Vazmoslav Gržalja" u Buzetu i Biskupijskog caritasa Porečke i Pulske biskupije, trocikl koji mu je promjenio život tako da se osjeća treći put rođenim. Dean gotovo svakodnevno pohoda svetu misu u crkvi svetog Franje u Labinu Donjem. Sad se uključio u pripravu za primanje sakramenta euharistije i potvrde, u grupi odraslih pripravnika, budući da je samo kršten. Zahvaljuje svima, osobito dobrom ljudima koji svakodnevno donose u crkvu svetog Franje plastične čepove koji se dobrim "kanalom" transportiraju u buzetsku osnovnu školu, a ona vraća dobro za dobro na ovaj način. Sakupljači čepova, svi ste u njegovim molitvama! (BiB)

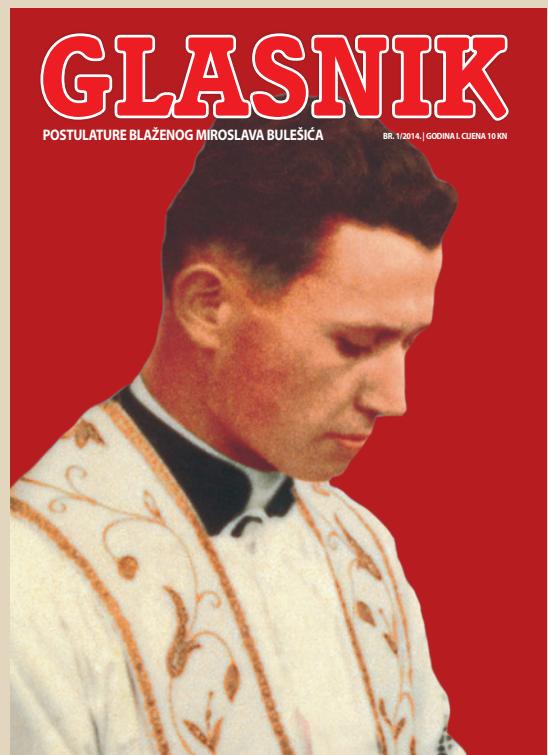
Objavljen prvi broj Glasnika postulature Miroslava Bulešića

Povodom prve obljetnice beatifikacije bl. Miroslava Bulešića iz tiska je izašao prvi broj „Glasnika Postulature bl. Miroslava Bulešića“.

Proglasenje Miroslava Bulešića blaženim u pulskoj Areni bio je središnji događaj prošle godine za našu domovinsku Crkvu, posebno za našu Porečku i Pulsku biskupiju. Naša je Postulatura pripremila „Glasnik bl. Miroslava Bulešića“ kako bi javnost bila upoznata s događajima u svezi s likom našeg Blaženika te s onim što se događa u Postulaturi s ciljem da bl. Miroslav bude proglašen svetim.

Povodom prve obljetnice beatifikacije bl. Miroslava Bulešića iz tiska je izašao prvi broj „Glasnika Postulature bl. Miroslava Bulešića“. Ovaj prvi broj donosi najvažnije dokumente u svezi sa samim činom beatifikacije, kao što su: Apostolsko pismo kojim papa Franjo dopušta da se Bulešić proglaši blaženim, Dekret o beatifikaciji koji je izdala Kongregacija za svetce, propovijed Papina izaslanika kardinala Ange-

la Amata u pulskoj Areni te govore našeg biskupa mons. Dražena Kutleša u Areni. U drugom je dijelu naš vicepostulator mons. Vjekoslav Milovan prikazao tijek postupka za proglašenje blaženim te izjave hrvatskih biskupa prigodom beatifikacije. Treći dio Glasnika donosi kroniku događanja koji su povezani s Bulešićem: „Proslava 66. obljetnice mučeništva u Svetvinčentu“, „Susret vjeroučitelja u Lanišću“, o proslavi 94. rođendana bl. Miroslava kod sestara Milosrdnog Isusa u Puli, o blagoslovu novosagrađene kapelice bl. Bulešića u njegovu rodnom mjestu Čabrunići, o izložbi na temu *Blaženiku u Rovinju*, o novom Dekanatskom pastoralnom centru „Blaženi Miroslav Bulešić“, itd. Četvrti dio donosi propovijed nadbiskupa Ivana Devčića ove godine u Svetvinčentu o obljetnici mučeništva te intervju s mons. Jurom Bogdanom, rimskim postulatorom. U cilju što boljeg upoznavanja javnosti s likom i djelom bl. Bulešića, prvi broj Glasnika dijeljen je besplatno. Zasad je namjera da Glasnik izlazi prigodno. (G. K.)

Održan 2. nacionalni susret štovatelja Božjeg milosrda

Usubotu 27. rujna 2014., u pulskoj Katedrali održan je 2. nacionalni susret štovatelja Božjeg milosrda. Svečano misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša, uz koncelebraciju više svećenika. Ovogodišnji je susret održan u znaku obljetnice beatifikacije bl. Mihaela Sopoćkog, isповjednika sv. s. Faustine, i bl. Miroslava Bulešića, našeg najmladeg blaženika.

Susretu su prethodila dva dana molitvene priprave tijekom kojih je prigodne kateheze o sv. Faustini, bl. Mihaelu Sopoćkom i slici Milosrdnog Isusa održao p. Mariusz Marszałek iz Vilna u Litvi, član Družbe Braća Milosrdnog Isusa. Prvu je večer misno slavlje predvodio o. Euzebije Knežević, pavlin iz Sv. Petra u Šumi, a drugu večer o. Tomislav Cvetko, duhovnik više zajednica štovatelja Božjeg milosrda. Prvog je dana, nakon kateheze, uslijedilo svjedočanstvo jednog štovatelja Božjeg milosrda iz Poljske, Andreja Ziolkowskog, o značaju Božjeg milosrda u njegovu životu, s posebnim naglaskom na praštanje. Na kraju su članovi udruge Radnici Milosrdnog Isusa iz Pule i Vodnjana simbolično obilježili desetu obljetnicu djelovanja Udruge, podijelivši svima nazočnim simbolične zapise s duhovnim mislima bl. Mihaela Sopoćkog i sv. s. Faustine. Prvu je večer misno slavlje predvodio p. Euzebije Knežević, a drugu večer p. Tomislav Cvetko, duhovnik više zajednica štovatelja Božjeg milosrda. Druge je večeri program zaključen klanjanjem pred Presvetim uz prigodne meditacije i pjesme. Sva tri dana glazbenu animaciju sadržaja izvodili su Radnici Milosrdnog Isusa. Dan susreta započeo je katehezom p. Mariusza na temu „Božje milosrde u životu bl. Mihaela Sopoćkog“. Nakon misnog slavlja uslijedilo je čašćenje relikvija koje su bile izložene tijekom

cijelog dana: moći bl. Mihaela Sopoćkog i moći bl. Miroslava Bulešića, koje povezuje zajednički datum beatifikacije, obojica su proglašeni blaženim 28. rujna, bl. Sopoćko 2008. godine, a bl. Miroslav prošle godine. Na ovogodišnjem susretu okupilo se više stotina štovatelja Božjeg milosrda iz svih dijelova Hrvatske te nešto iz Slovenije i Bosne i Hercegovine. Na izlazu iz Katedrale svim sudionicima susreta podijeljen je prvi broj „Glasnika postulature Miroslava Bulešića“.

Susret je održan u organizaciji Koordinacije zajednica, pokreta i udruga štovatelja Božjeg milosrda, a domaćini su bili pulske sestre Družbe sestara Milosrdnog Isusa, udruga Radnici Milosrdnog Isusa iz Pule i Vodnjana te Zajednica štovatelja Božjeg milosrda iz Pule, Vodnjana i Rijeke. (G. K.)

ŠIROKA PONUDA U KNJIŽARAMA "JOSIPA TURČINOVICA"

Izдавачka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o., Pazin,
narudžbe tel. 052/ 624 342
Prodavaonice:
PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082
PULA, Dantev trg 1, tel. 052/ 216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, 52440, Tel: 052 451 784

Dani kruha u vrtiću "Marija Petković"

Ujedinoj kato-
ličkoj pred-
školskoj
ustanovi u Porečkoj
i Pulskoj biskupiji,
Dječjem vrtiću "Ma-
rija Petković", odr-
žana je u petak, 17.
listopada svečanost
povodom obilježava-
vanja Dana kruha,
dana zahvalnosti za
plodove zemlje.

Radio Istra
Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN
- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE
- srednja vjerska emisija
- petkom u 17:04

SUSRET S IZVOROM
- komentar nedjeljnog Evangelija
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052/ 88 77 11
www.radioistra.hr